

H U A N H O Z E M I L J A S

***Priče izgubljenih
preljubnika***

SAMIZDAT BE92

HUAN HOZE MILJAS

***Priče izgubljenih
preljubnika***

SAMIZDAT BЄ92

Huan Hoze Miljas
PRIČE IZGUBLJENIH
PRELJUBNIKA

Sa španskog prevela Nada Đermanović
Samizdat B92, Beograd 2007.

Naslov originala *Cuentos de adúlteros desorientados*

Sadržaj

PRELJUBNICI HRLE U MATER(ICU)

ČETKICA ZA ZUBE

ZBRKA

STRAST I LJUBAVNE POZE

AUTOBUS JE BIO RAJ

MOBILNI

PRELJUBNIŠTVO KAO VOKACIJA

HRAPAV JEZIK

ONAJ ŠTO DAHĆE

GRIŽA SAVESTI

ČUDNO PUTOVANJE

OLGADOV KUTNJAK

RESTLOVI RAZGOVORA

PRELJUBNIK

JESMO LI SREĆNI?

SOFA-LEŽAJ

MUVA

PRELJUBA

ČOVEK KOJI JE TRČAO

FEN ZA KOSU I PODVEZICA

LICE

PAKAO

IZGUBLJENI PRELJUBNIK

GREŠNIK

PUTOVANJA U AFRIKU

ĆERKA KAO TI

PRELJUBNICI HRLE U MATER(ICU)

Uvek sam hteo da napišem knjigu priča o preljubi, ali nikad nisam ostao dovoljno veran toj želji. Tu i tamo sam objavljivao priče, iako je moj san bio da ih smestim sve u jednu knjigu. Tokom godina napisao sam mnoge priče o neverstvima, da bih ih najzad prikupio među korice ove knjige. Pripovedanja koja slede potiču iz već objavljenih *Priča*, čiji je izdavač bio Plaza&Janes, i, delimično, iz periodike i revija u kojima redovno saradujem. Prihvatio sam izazov da ih najzad sve objedinim, što je način da ozvaničim svoj brak s njima i tako ispunim davni san; to mi omogućava da proverim dejstvo ovih priča na čitaoca, sada kada su sve na jednom mestu, zajedno sa svojim nimalo jednostavnim protagonistima.

Upravo sada, dok vi načinjete čitanje drugog pasusa ovog uvoda, u svetu se odigrava milion preljuba na najobičnijim mestima koja se mogu zamisliti, ali i na najneobičnijim. Postoje poslepodnevni i jutarnji preljubnici, noćni i ranoranički, vikend-preljubnici i oni koji se u to upuštaju samo radnim danima. Mesta na kojima se dešava preljuba takođe su krajnje raznolika – od apartmana s mirisom luka do trećerazrednih hotela, a ne treba zaobići ni podrum, automobile, sobice za fotokopir mašine, pa ni palate. I svako od tih mesta je kao neki naduvani balon u čijoj unutrašnjosti lebde dva bića koja tokom nekoliko sati uspevaju da pobegnu od svojih ustaljenih prostornih i vremenskih odrednica. Preljubnici vode ljubav, pričaju, svađaju se ili plaču unutar svog zajedničkog zabrana, u kom je kiseonik jedina stvarnost što dopire od spolja.

Mnogo godina radio sam u kancelarijama sa osobljem manje ili više sumnjivog morala, gde su se preljube dešavale od jutra do noći. Upoznao sam slučajeve bigamije (bigamija je patološki oblik prevare) od kojih se čoveku kosa dizala na glavi, kao što je bio slučaj

šefa odeljenja koji je zasnovao dve porodice, jedna je pripadala srednjoj klasi, druga je bila sirotinjska, jer nije imao sredstava da obe izdržava. Iz svoje porodice koja je pripadala srednjoj klasi nosio je onaj sirotinjskoj upotrebljavanu odeću i kosti od pršuta; a iz sirotinjske nije nosio ništa do brigu za održavanje one srednjostaleške.

Imao sam i jednog kolegu koji je, da bi se uzbudio, mislio na svoju ženu kad je odlazio u krevet sa ljubavnicom, a kad bi legao sa ženom, gasio je svetlost da bi mislio na ljubavnicu. Pričao mi je to sav zbunjen, jer nikako nije mogao da razume taj rascep u sebi, iako je jedna od karakteristika preljubnika upravo u tome da ima noge na jednom, a glavu na drugom mestu. Mogli bismo reći da je reč o osobi koja ima problem s koncentracijom, ali je paradoks u tome što ta osoba mora da bude veoma pažljiva, dakle koncentrisana, da ne bi ostavljala nikakve tragove za sobom. Obično ih i ne ostavlja. Preljubnik po vokaciji, a to je onaj koji se najčešće pojavljuje u ovim pričama, razmišlja o preljubi kao o svetoj dužnosti, a sveštenička služba bi zahtevala isuviše energije kad se ne bi verovalo u spas nebeski. U ovoj knjizi su najtužnije one priče u kojima preljubnici odjednom izgube veru u neverstvo (kakav paradoks) i ne znaju čime da je zamene.

Postoji uvreženo mišljenje da preljubnik poistovećuje svoju ženu sa majkom, a ljubavnicu sa ženom. To, međutim, nije sasvim sigurno. Više je verovatno da je ljubavnica ona koja igra ulogu majke. Preljubnik se krije upravo zato da bi sakrio od sveta taj blago uobličeni incest. U tom smislu, preljubnik je povezan sa smrću, jer je povratak majci pokušaj povratka u matericu, odnosno želja za nestankom. U stvari, vreme koje jedan preljubnik provodi na radu u nekom ministarstvu za njega je isto kao da se nalazi u tami nekog groba, pošto je tamo potpuno izgubljen i niko ne zna gde je on. A kad izađe na ulicu posle prethodno provedene noći ili popodneva sa ljubavnicom, oseća se kao da je vaskrsnuo, ili kao da je ponovo rođen, jer sva mesta gde se preljuba dešava imaju mnogo zajedničkog s matericom. I zato je preljubnik, u suštini, vezan za uterus.

Zanimljiv je slučaj i onih preljubnika koji sami sebe obmanjuju. Mislim na one muškarce i žene koji su već u braku, a kriju se

nekoliko sati u hotelu istog onog grada u kom žive. Sigurno je da ne praktikuju drugačije ljubavne poze od onih kojima pribegavaju kod kuće, ali oni to čine u prostoru koji je za njih zabranjen, kako ga bar oni doživljavaju. Zanimljivo je da su, u tom pogledu, hoteli sačuvali svoj prestiž. U jednoj od mojih priča pojavljuje se preljubnica koja odbija da „ono čini” u hotelu, jer joj to stvara kompleks prostitutke. Znači, dakle, da oženjeni i udate, koji sami sebe obmanjuju upuštajući se u seks izvan kuće, uživaju, možda, u osećaju da su neke druge osobe dok oko sebe posmatraju neki drugačiji nameštaj, različit od onog koji čini deo njihove svakodnevice. Možda oni i jesu neko drugi sve do trenutka kada napuštaju hotel i vraćaju se u sigurnost svog doma. Sa kim ili protiv koga oni čine tu čudnu vrstu preljube? Možda ni sami to ne znaju.

Ne manje zanimljiv je i slučaj preljubnika koji koristi svoju ljubavnicu da uspostavi odnos sa njenim mužem. Nije reč o šali: ima onih koji se drže teorije da je pravi objekat želje jednog preljubnika, iako ni on sam toga nije svestan, muž njegove ljubavnice. Ljubavnica je samo most što se uspostavlja između dva homoseksualca, a da ni oni sami nisu svesni svog pravog stanja. Takva ideja prvobitno izazove šok, ali postaje sve verodostojnija ukoliko se više razmišlja o njoj.

Jedva da je napabirčena i poneka priča o platonskim preljubnicima, jer platonska preljuba ne podrazumeva moralni i fizički rizik, a bez rizika, verujemo, nema ni stvarnog neverstva. Imaginarni preljubnik upada u drugu vrstu opasnosti, ponekad i veću od one kojoj su izloženi stvarni preljubnici – ali to će možda biti tema neke moje buduće knjige.

Nema pouzdanih statističkih podataka o broju preljuba koje se dešavaju u celom svetu svakog sata, svakog minuta, svake sekunde, iako ih je toliko da smo gotovo skloni da zaključimo da je preljuba osnova svakog braka. I više od toga: preljuba je osnova na kojoj se održava stvarnost. Preljubnici i preljubnice, koji u trenutku dok vi čitate poslednji pasus ovog uvoda, privode kraju svoju grozničavu igru, bilo da su u automobilu, u sobi nekog svratišta ili kraj fotokopir mašine u kancelariji, čine mrežu koja počiva na suprotnostima od kojih je satkana realnost. Njima, preljubnicima i preljubicama – a nesrećni su i oni i one – posvećujem ovu knjigu.

Huan Hoze Miljas

ČETKICA ZA ZUBE

Draga Beatris,

Pišem ti u jeku medenog meseca, iz onog hotela okrenutog ka moru, koje smo nas dvoje voleli da posmatramo satima. Nisu nam dali istu onu sobu koju smo ti i ja obično uzimali, ali kao da je ista: smestili smo se u onoj pored nje. Naravno da moja žena ništa ne zna o tome. Pitam se da li je to što odlazim s njom na ista mesta na koja sam išao sa tobom znak moje neosetljivosti ili je izraz moje ljubavi. I, ako je to dokaz ljubavi, onda se pitam prema kome. Mi muškarci obično nismo verni ženama s kojima smo, ali zauvek ostajemo verni fantazijama koje negujemo u sebi. Kao što vidiš, žalila si se na moje neverstvo, ali sad kad si me se oslobodila, ja sam, na tvoju i svoju žalost, stalno s tobom.

Mogao bih da prihvatim da si me ostavila zbog bilo čega drugog: zbog toga što hrčem, što ne znam da kuvam, što perem zube tvojom četkicom (a to radim i dalje, jer je jedna od malobrojnih stvari koje sam poneo sa sobom kad si me izbacila iz kuće bila tvoja četkica za zube), ali ne i zbog toga što spavam s drugim ženama. Ako sam ti nekad i bio neveran u tih više od deset godina naše veze, to nikad nije bilo u krevetu. Otkud taj strah žena da njihov partner praktikuje seks izvan kuće? Dobro, u pravu si, ni muškarci to ne prihvataju kad su u pitanju njihove žene, ili to najmanje prihvataju, ako stvari dobro razmotrimo. Ali to nije slučaj sa mnom. Ne znam da li si imala neke vanbračne avanture dok sam ti bio muž, a i da sam znao, ne bi me se ticalo. Takođe je istina i to da ne bih želeo da znam bilo šta o tome, jer ne pripadam soju takvih perverznojaka, ali mi nije strana ni ideja o tvojoj preljubi; nema ničeg kontradiktornog u tome što me se to ne tiče i što to ne želim da znam. Jesam li te ikad pitao šta radiš u kupatilu osim što pereš zube?

Ali, sve ti je to isto, stvari za koje koristimo svoj polni organ iste su kao one koje radimo u kupatilu: čovek ne želi da ih prizna, ali ih prihvata kao prirodnu potrebu.

Drugim rečima, nikad te nisam prevario onda kad sam bio sa drugima, a ako si to i saznala, onda se to nije desilo zbog toga što nisam bio dovoljno diskretan, već zato što si se ti upuštala u istraživanja, gonjena ljubomorom. Ne prestajem da se pitam šta si htela da pokažeš, ili da sebi dokažeš, svaki put kad su u kući grmele reči o *neverstvu*. Sad, kad me više ne voliš, mogu da ti kažem i to da sam bio sa mnogo više žena od onih za koje si ti saznala. Upražnjavao sam seks, i to i dalje nastavljam da činim, kao što se neki bave filatelijom ili skupljanjem fascikli: i to činim zato da bih spoznao zbog čega jača naša želja za seksom ukoliko se više njime iscrpljujemo. Već i sama znaš da sam radoznao i sviđa mi se da spoznam šta se nalazi iza pojavnog oblika stvari, između ostalog i to šta kriju zatvorene oči devojaka ili njihove gaćice.

Zanimljivo je da si upravo ti imala najviše koristi od mojih avantura. Nikad te nisam toliko voleo kao onda kad sam se vraćao kući iz nekog hotela gde sam povaljivao u krevet neku od mojih slučajnih ljubavnica. Zbog čega je toliko teško razumeti nešto što je tako jasno? Šta si ti gubila dok sam se ja kockao sa životom, zadižući neke nove suknje ili ispitujući sokove nekih drugih tela? Sve to nije imalo ama baš nikakve veze sa nama: i bilo je tako tuđe našoj zajedničkoj priči, potpuno isto kao da sam odlazio da igram fudbal, a ti išla u bioskop sa nekom od svojih prijateljica. Uzgred, da li si zaista uvek išla u bioskop kad si to tvrdila? Čini mi se da je to bilo gotovo nemoguće: tokom jednog perioda vodio sam evidenciju o premijerama, i, prema mojim računicama, ispalo je da si gledala isti film tri ili četiri puta.

Nisam toliko naivan da bih mislio kako se život svodi samo na jednog partnera, ma koliko da smo zaljubljeni u njega, ili kako sam ja bio zaljubljen u tebe, tako da sam se mnogo puta pitao kuda to ideš kad si govorila da odlaziš u bioskop, ali sam ipak obuzdavao svoju radoznalost da bih poštovao tvoj prostor, onaj tajni zabran u koji oba partnera ne mogu da prodiru istovremeno, jer tako propadaju mnogi brakovi.

Pomišljam sada da si i ti mene *varala*, ali da to nisi mogla da činiš a da se ne osetiš krivom, tako da si svu krivicu strovalila na mene, poput onih što odlažu svoje đubre pred tuđa vrata: bio je to loš

potez, Beatris; po cenu da se osetiš čistom, uništila si jedan ljubavni projekat, koji je bio vredan da traje čitav život.

Sada je sedam izjutra – nisam prestao da rano ustajem. Moja sadašnja žena, koja se, zanimljivo, takođe zove Beatris, zadovoljno spava dok ja pišem ovo pismo koje nikad nećeš dobiti. Još je nisam *prevario*, delimično zato što još nisam stigao (tek sedam dana smo venčani), ali pre svega zato što verujem da je ne volim toliko da bih to učinio; ni ona mene nije, to je izvesno: našli smo se u onom trenutku života kad svako od nas dvoje zna šta može da očekuje od onog drugog i po koju cenu to dobija. Ovo će biti jedan ugodan brak, ali bez strasti. U sobi do naše možda spava par kakav smo mi bili, a koji još ne zna da će doživeti krah zbog viška ljubavi. Sada ću te uistinu prevariti po prvi put, i to iz besa. Ući ću u kupatilo i opraću zube četkicom moje žene. Da, bilo gde da si, to nećeš znati, niti da je ono naše vredelo truda. Poljubac.

ZBRKA

I pre nego što sam uspeo da otpakujem svoj rođendanski poklon, čuo sam u paketu zvonjenje, tako da sam odmah pogodio da je reč o mobilnom telefonu. Uzeo sam ga i čuo glas svoje žene koja mi uz gromoglasan smeh čestita rođendan sa telefona iz spavaće sobe. Te noći ona je želela da razgovaramo o životu: o godinama koje smo proveli zajedno i o svemu tome. Ali je insistirala da to radimo preko telefona, tako da je otišla u spavaću sobu i odande me pozvala u dnevni boravak, gde sam se ja nalazio s mobilnim okačenim o pojas. Kad smo završili razgovor, otišao sam u spavaću sobu i ugledao je kako sedi zamišljena. Rekla mi je da je upravo okončala telefonski razgovor sa svojim mužem i da je progone sumnje da li da mu se vrati. Naš odnos joj stvara osećaj krivice. Budući da sam ja bio njen jedini muž, protumačio sam sve to kao seksualnu provokaciju, tako da smo vodili ljubav s očajanjem dva preljubnika.

Sledećeg dana bio sam u kancelariji i upravo sam jeo sendvič u prepodnevnoj pauzi kad zazvoni mobilni. Bila je ona, jasno. Rekla je kako više voli da mi prizna da ima ljubavnika. Pratio sam tok njene priče, jer mi se učinilo da će nam ta igra oboma dobro doći, tako da sam joj kazao neka ne brine: rešavali smo i druge krize pa ćemo rešiti i tu. Te noći ponovo smo razgovarali telefonom, isto kao i prethodnog dana, i ona mi je rekla da kroz koji trenutak treba da se nađe sa svojim ljubavnikom. To me je jako uzбудilo, tako da sam odmah prekinuo razgovor, ušao u sobu i vodili smo ljubav sve do zore.

Čitavu nedelju dana dešavalo se isto. U subotu, kad smo se najzad obreli u spavaćoj sobi posle uobičajenog telefonskog razgovora, rekla mi je da me voli, ali da mora da me napusti, jer je potrebija svom mužu nego meni. Posle tih reči, dohvatila je kvaku na vratima i otišla, i otada telefon više nije zvonio. U potpunoj sam zbrci.

STRAST I LJUBAVNE POZE

Horhe je šetao od jednog televizijskog kanala do drugog, menjajući ih s upravljačem u ruci, i to sa istom onom dosadnom potištenošću s kojom hipohondar šeta po sopstvenom telu, ispitujući ga od glave do pete, i zaustavljajući se samo na onome što je najbolnije za njega, kad odjednom njegova žena ostavi knjigu koju je čitala i napusti sobu bez ijedne reči. Knjiga je ležala na uzglavlju sofe, okrenuta koricama nagore, ali on, iz položaja u kojem se nalazio, sedeći na jednoj od sofa sobne garniture, nikako nije mogao da vidi naslov knjige. U stvari se i nije zanimao za Terezino čitanje, ona je naprosto proždirala debele romane sa životima tolikih ličnosti koje bi sigurno ispadale iz knjiga da su bile lošije ukoričene; međutim, ta knjiga džepnog izdanja pobudila je njegovu radoznalost pošto se njegova žena već satima nije odvajala od nje. Knjiga je bila poklon, nije rekla od koga, dobila ju je za Badnje večer, i Horhe ne bi obratio na nju posebnu pažnju da nije primetio kako Tereza tokom čitanja potpuno nesvesno upravlja pogled ka njemu, posmatrajući ga veoma pažljivo na trenutak, kao da na njemu preispituje realnost onoga što čita.

Sasvim je prigušio ton televizora, pažljivo osmatrajući dno hodnika da bi ispitao da li se ona dovoljno udaljila kako bi on mogao da prelista knjigu, a da pri tom ne bude primećen u tom svom indiskretnom postupku. U trenutku kad je odlučivao šta da radi začuo se zvuk vodokotlića iz kupatila a odmah zatim i koraci žene koja se pojavila u dnevnom boravku potpuno utonula u sopstvene misli. Horhe je užurbano vratio ton na televizoru i ponovo počeo da tumara po televizijskim programima. Da mu je neko pričao da parovi trideset godina posle venčanja mogu da upadaju u takve ekstravagantne situacije, rekao bi da je to čista laž. Na izvestan način bilo je to kao da živiš pored nekog tajanstvenog bića čije ponašanje budi u tebi istu znatiželju kao i postupci protagonista dokumentarnih programa o životu prirode. Božićne scene kojima su obilovali televizijski programi

i pomaljanje nekog sićušnog predmeta smeštenog u ugao televizora samo su pojačavali tu brižnu začuđenost svakodnevnim životom.

Nedugo zatim Tereza je uzela olovku sa stočića i pažljivo povukla neke linije plazeći pri tom vrh jezika, čime je nesvesno izražavala njemu nerazumljiv napor s kojim je to činila. Krišom ju je posmatrao, krijući se iza okvira naočara kao što se iza čoška skriva neko ko nas prati ulicom. Tad je primetio da ona ponovo iščitava ono što je podvukla, upućujući ka njemu pogled pun značenja.

– Da li se može znati šta to čitaš sa toliko entuzijazma? – upitao je najzad da bi se oslobodio sve veće nelagodnosti, iako mu se već i samo to pitanje učinilo kao znak poraza.

– Ništa posebno – odgovorila je – neka knjiga o međuljudskim odnosima.

Tako se i zove: *Međuljudski odnosi*. Nisam mogla ni da zamislim da smo tako čudna bića. Mnogo više nego skarabeji ili muve iz dokumentaraca koje ti toliko voliš da gledaš.

– Mi smo čudni?

– Ljudi uopšte.

Kada su pošli na spavanje, Tereza je ponela knjigu u spavaću sobu i ostavila je na noćnom stočiću kad je krenula u kupatilo. Pošto se uverio da je sve bezbedno, Horhe je, zaustavljajući dah i bosih nogu, zakoračio po krevetu da bi pogledao knjigu. Odmah je ugledao maločas podvučen paraf koji je glasio: „Stvarni objekt želje preljubnika, iako on to ne zna, nije njegova ljubavnica, već njen muž. Ona nije ništa drugo do most između dvojice homoseksualaca koji nisu svesni svog pravog stanja.”

Ostavio je knjigu na stočić uz gest odbijanja, kao da je, i ne želeći to, dotakao ljigavu utrobu, i užurbano se strpao u krevet. Kad se Tereza vratila iz kupatila, pevuseći melodiju božićne pesme što su je upravo bili čuli na televiziji, napravio se da spava, iako je dugo ostao budan, osluškujući disanje svoje žene i zvuk kojim se kretao vrh njene olovke po papiru dok je podvlačila rečenice za koje je pomislio da će mu ih možda kasnije pokloniti umesto neke kravate.

Sledećeg dana Horhe se sastao sa ljubavnicom, kao što je to obično činio svakog ponedeljka već godinu dana. Obično su svraćali u jedan hotel koji se nalazio na dnu uličice u blizini preduzeća za

elektronske komponente, kojim je on rukovodio, dok je ona bila zadužena za ekonomsko-finansijsku kontrolu. Njihovi susreti već su se pretvorili u neku vrstu rutine, ali to nije opterećivalo nijedno od njih dvoje. Ako je sa Terezom osećao kao da se nalazi usred nekog dokumentarca o prirodi, sa Asun, svojom ljubavnicom, imao je osećaj da je upao u radnju nekog filma, ili, bolje rečeno, u neku telenovelu, gde se uvek moglo predvideti kako će se situacija razvijati i u čiju korist, pogotovo kad je reč o glavnim junacima. Ponekad čak ne bi ni stigli do kreveta, već bi čitavo popodne sa uživanjem ćaskali o životu ili o ekonomskim planovima preduzeća, kao da su dva studenta što su se iskrala od radnih obaveza. U takvim popodnevim, kada je želja izostajala i kad bi došao trenutak da napuste sobu, oboje su se upinjali da unesu posebnu žestinu u oproštajni poljubac, kako bi podvukli (čitav svet uvek nešto podvlači) ono za šta su verovali da je stvarni predmet njihove tajne veze: strast, koju su oni poistovećivali sa pozama pri vođenju ljubavi.

Tog ponedeljka, međutim, Horhe se temeljno posvetio seksu, kao da je hteo da njegovo vođenje ljubavi ima neko retroaktivno dejstvo ako se imaju u vidu oni dani kad je Asun dobijala samo razgovore o finansijskim planovima. A zatim, dok su oboje ležali na boku, sa isprepletanim rukama, što je trebalo da pokaže njihova uzajamna osećanja, pokušao je da na nju prenese svoju zabrinutost.

– Po ovome što smo radili – rekao je šaljivim tonom – trebalo bi da je tvoj muž onaj u koga sam stvarno zaljubljen. To sam juče pročitao u jednoj knjizi o odnosima muškaraca i žena.

– Ali ti nisi homoseksualac – pobunila se ona.

– To i jeste čudno.

– Pa i ne poznaješ Luisa.

– Jedino po onome što si mi ti pričala o njemu. Imaš li njegovu fotografiju?

Žena je posegnula za tašnom koju je bila spustila kraj kreveta dok se svlačila i odatle je iz novčanika izvukla jednu od onih fotografija koje izlaze odmah iz fotoaparata, a na kojoj se njen muž video na nekom porodičnom skupu, nasmejan i s pogledom uperenim u objektiv, dok drži čašu šampanjca u ruci. Ono što je najviše padalo u oči bila je njegova stidljivost, ali se mogao uočiti i izvestan stepen

uobraženosti u načinu na koji je držao glavu, zahtevajući od fotografa posebnu pažnju za svoju figuru. Pramen kose mu je nemarno padao preko čela, što mu je davalo mladalački izgled, prema kojem Horheu nije ostao ravnodušan.

– Mogao bi mi biti sin – rekao je, vraćajući fotografiju Asun.

– Pa i ne bi sasvim – odgovorila je ona da bi ublažila njegovu muku.

Horhe je bio dvadeset godina stariji od Asun (a po izgledu njenog muža, razlika u godinama mogla je biti ista), pa iako se ona uvek trudila da smanji nelagodnost zbog te razlike, godine su ga sve više pritiskale. Ponekad nije govorio ni o čemu drugom, osim o tome.

– Kad ja budem imao sedamdeset godina – imao je običaj da kaže – ti ćeš imati tek pedeset, koliko ja sad imam. Sa pedeset si još uvek mlad, videćeš i sama.

– Ne misli o tome.

– A kada budem imao osamdeset, ti ćeš imati šezdeset. Bićeš pred penzijom.

– Nemoj me opterećivati.

Iste te noći Horhe je sanjao njenog muža i probudio se sav u strahu, osećajući užasnu seksualnu želju koju nije znao kako da savlada.

– Šta se s tobom dešavalo ove noći? – upitala ga je žena dok su doručkovali.

– Imao sam moru.

– Kakvu?

– Iznenada si se preobratala u lezbejku i otišla da živiš sa Asun, jednom devojkom, dvadeset godina mlađom od nas, koja vodi računovodstvo u mom preduzeću.

– Ali ja nisam čak ni heteroseksualna – ironično je primetila Tereza, aludirajući na jednu njegovu pređašnju optužbu – pa kako onda da postanem lezbejka. I to za Božić, u tako posebno vreme. Ma daj!

– Šta hoćeš time da kažeš – odgovorio je Horhe zbunjen tom logikom, ne primećujući šaljiv ton u glasu svoje žene.

– Samo to da se ne može odjednom postati krivoveran, a da prethodno nisi bio pravoveran. Ti, koji si, posmatran sa seksualne tačke gledišta, tako konvencionalan, dobio si za ženu mene, tako aseksualnu, i još pride sedam ili osam ljubavnica, i sve one te

proždiru ili ti se pokoravaju, zavisi kako ti ide posao, što ne znači da jednog jutra ipak ne bi mogao da se probudiš i kreneš u potragu za dečacima. Ako bi me malo požurio, moglo bi se desiti da i ja zaokružim svoj seksualni kurikulum na logičan način koji nam je suđen.

Izašao je iz kuće sav smlavljen, ali se već u kolima utešio činjenicom da je knjigu u kojoj je pročitao teoriju o ljubavnici kao mostu između dva muškarca što se privlače međusobno a da toga nisu ni svesni, dobila na poklon Tereza, a ne on, tako da nema razloga da se upušta u bilo kakve pretpostavke. Možda je ona tako napadno podvlačila tekst iz knjige samo da bi probudila njegovu radoznalost i povredila ga. Pa sve može biti sugestivno, na svakog se može uticati. Sve je ona sugerisala, ponavljao je, i to zato da bi mu se osvetila za njegova neverstva. Možda je knjigu čak i ona sama kupila, pa posle rekla da ju je dobila na poklon od nekog, samo da bi dijagnoza postigla veći efekat ukoliko se smesti izvan bračnog ambijenta. U svakom slučaju, i sama ideja o promeni seksualnog identiteta i ljubavnih poza, i to u njegovom životnom dobu (pa tu su još i božićni dani, koji su tako posebni, sarkastično je kazao u sebi), sasvim je dovoljno da ti se kosa digne na glavi. Najgora od svega bila je, međutim, činjenica da on, uprkos takvom svom rezonovanju, nije prestajao da misli na muškarca sa fotografije koga je sanjao te noći.

Sledećeg ponedeljka Asun je bila raspoložena za priču, ali je on insistirao na tome da se što pre dokopaju kreveta kako bi mogao da proveri svoju muškost i, premda nije bilo loše, ostao je posle svega potišten, nezadovoljan, kao da je smrvljen. A kad je ona ustala iz kreveta da bi otišla u kupatilo, dok ju je gledao kako hoda gola, sva tanušna, po meko zastrtom podu, učini mu se da vidi pred sobom neku vretenasto izduženu životinjicu, tako da mu je na trenutak izgledalo kao da je izašao iz telenovele i samim tim napustio teritoriju svoje ljubavnice, da bi ušao u televizijski dokumentarni program o prirodi, što je bila teritorija njegove žene. Ta zbrka ljudskih i životinjskih bića, pomisli, predskazivala je najgore, ako se ima u vidu žalostan seksualni nered u kojem se našao. Ispruži se po krevetu da

bi se prebacio na Asuninu stranu, pažljivo dohvati njenu tašnu s poda i iz novčanika izvadi Luisovu fotografiju (već je počeo da ga intimno naziva po imenu). Dok je sa zebnjom posmatrao fotografiju, začu se zvuk vrata i on proceni da neće imati vremena da je vrati na njeno mesto, tako da ju je sakrio ispod jastuka, šireći ruke da primi u zagrljaj svoju ljubavnicu koja se trudila da ostatak popodneva provedu u priči o finansijskim predračunima i platnim bilansima. Po njenom mišljenju, fakture koje je trebalo platiti u narednom periodu nisu bile dobro urađene, jer u njih nisu bile unete komponente javnog sektora.

– Vlada tek što nije odobrila budžetsku stavku za obnavljanje hirurškog materijala u državnom zdravstvu – tajanstveno je dodala, kao da je reč o nekoj poverljivoj informaciji

– Da – odgovorio je on bezvoljno. Horhe je vrebao trenutak da vrati fotografiju na njeno prvobitno mesto, ali je na kraju morao da je sakrije u svoj novčanik, jer se Asun čitavog popodneva nije odvajala od tašne.

Kad je te večeri stigao kući, Tereza ga upita da li ga boli srce, pošto je učestalo i sasvim mahinalno stavljao ruku na grudi, nesvesno proveravajući da nije izgubio novčanik ili da mu ga nisu ukrali, čime bi nestala i Luisova fotografija. Sve više ga je pritiskala, kao da je reč o infarktu što je nadolazio, zahvatajući središnji deo njegovih grudi. Pomisli da sve što je oduvek hteo da sakrije od žena, sad se pretvara u nekakav tumor izazvan pogledom koji je prvo krišom bacio na one redove iz Terezine knjige o međuljudskim odnosima, a zatim je ostala kod njega i fotografija tog muškarca. Nije znao kako da se nosi s onim redovima iz knjige. A ni sa slikom.

Nekako je prebrodio Novu godinu, prenoseći krišom s jednog mesta na drugo tu instant fotografiju, progonjen stalnim osećanjem neobjašnjive opasnosti. Ponekad se ponašao kao da poseduje zakonom strogo zabranjenu drogu, a dok je u restoranima vadio novčanik kako bi platio naručeno, osećao je kako Luisovo srce pulsira u pregratku pored onog za kreditne kartice, i tad bi nesvesno zadržavao disanje kao što to čine avanturisti ili špijuni u odlučujućim trenucima svoje aktivnosti. Često se zatvarao u kupatilo svog

preduzeća ili kuće da bi posmatrao fotografiju, nemoćan da shvati šta mu se to dešava i ispunjen zebnjom zbog utiska koji je u njemu stvaralo to lice na kom su se stidljivost i arogancija spajali s njegovom vlastitom ljubavnom pričom, a da on sam nije znao da li sve to upotpunjuje ili razara tu priču.

Sledećeg ponedeljka nije vratio fotografiju na njeno mesto. Asun takođe nije primetila da joj fotografija nedostaje ili to bar nije komentarisala. Vodili su bezvoljno ljubav – „na kraju novogodišnjih praznika” – rekla je ona – „uvek me spopadne lagana depresija” – nakon čega je Horhe počeo da je propituje o Luisovim navikama. Bilo mu je potrebno da o njemu sve sazna: kakve su mu higijenske navike, koliku platu prima, šta najviše voli da jede, koje televizijske programe najradije gleda. Na početku je sve to pitao delikatno, ali kad je primetio da se primiče kraj njihovog sastanka, a da njemu nedostaje još mnogo odgovora koji bi mogli bar malo da ga smire, zapitao je oštrim tonom:

– Da li pere zube odmah posle večere ili pre nego što krene u krevet?

– Ko?

– Pa ko drugi nego tvoj muž?

Asun je besno ustala iz kreveta, obukla se i napustila sobu tresnuvši vratima; u narednim danima uspeo je ipak da je odobrovolji, šaljući joj cveće i zapitkujući je telefonom o predračunima i planovima vlade za renoviranje laboratorija javnog sektora.

Najzad su se u prvi sledeći ponedeljak ponovo našli u hotelu i, premda se ona u početku držala pomalo kruto, on je ipak uspeo da povрати njeno pređašnje poverenje i raspoloženje: isuviše dobro je znao da je jedino uz nju mogao da bude sa Luisom, čiji nestanak, sad kad se već tako uvukao u njegov život, više nije mogao ni da zamisli.

Terezi je neko opet poklonio, a da nije rekla ko, drugu knjigu u džepnom izdanju za praznik Tri kralja, i ona ju je uvek nežno držala uza sebe u dugim noćima koje su usledile. Ali Horhe, sa svojim veoma ograničenim sposobnostima da uvodi novotarije u sopstveni život, ovog puta nije hteo ni da pogleda naslov knjige.

AUTOBUS JE BIO RAJ

Čitavog svog života radio je u jednoj radnji za prodaju metalne galanterije. U pola devet ujutro dolazio je na autobusku stanicu i hvatao prvi autobus koji je stizao za deset minuta. Ona je takođe radila čitav svoj život u radnji gde su se prodavali konci, dugmad i druge sitnice. Obično je ulazila u autobus tri stanice posle njega i silazila jednu ranije. Mora biti da su napuštali posao u različite sate, jer se popodne nikad nisu sretali.

Nikad nisu razgovarali. Ako je bilo slobodnih mesta sedali su tako da jedno drugo mogu da vide. Ako je autobus bio pun, smeštali su se na njegovu zadnju platformu, posmatrajući ulicu, iako su oboje osećali blisko prisustvo onog drugog.

Na odmor su odlazili istog meseca, u avgustu, tako da su se u prvim danima septembra gledali intenzivnije nego kasnije tokom godine. On se obično vraćao nešto crnji od nje, jer je ona imala veoma belu kožu i sigurno veoma osetljivu. Nijedno od njih ništa nije znalo o životu onog drugog: da li je u braku, ima li dece i da li je srećno.

Tokom svih tih dugih godina upućivali su jedno drugom poruke koje nisu bile verbalne, a koje su se mogle tumačiti po volji. Ona je, na primer, imala običaj da u tašni nosi neki roman koji je ponekad čitala ili se pretvarala da ga čita. Njemu se to činilo kao dokaz njenog senzibiliteta, na koji je on odgovarao svakodnevnim kupovinom novina. Držao ih je otvorene na stranici međunarodne politike, kako bi time sugerisao kako je dobro informisan i zabrinut za svetske probleme. Ako bi ponekad, iz ko zna kog razloga, ona izostajala s tog nezakazanog sastanka, on je gubio zanimanje za sve i ostavljao nepročitane novine na autobuskom sedištu.

Tako je, tokom jednog perioda, kad je ona bila bolesna, oslabio nekoliko kilograma i zapustio se do te mere da su to primetili i u gvoždarskoj radnji gde je radio: neko ko se susreće sa strankama obavezan je da se svakodnevno brije.

Kad se napokon vratila, oboma se činilo kao da su uskrsnuli: ona zato što je bila operisana od neke stomačne perforacije koja joj je život dovela u pitanje, a na koju se nije žalila da ne bi izostajala sa sastanaka; on zato što se razboleo od ljubavi i tuge. Ali, već posle nekoliko dana pošto su se ponovo sreli, oboje su povratili pređašnju težinu i počeli su da se doteruju jedno za drugo kao ranije.

Nekako u to vreme on je napredovao na poslu postavši šef radnje, tako da jc kupio i agendu. Sedao bi što je mogao bliže njoj i otvarao agendu, beležeći nešto hemijskom olovkom u komplikovane odeljke koji su ukazivali na raznorazne obaveze. Osim toga, počeo je da nosi i kravatu, što je i nju obavezivalo, iako je bila vrlo doterana, da još više pažnje posveti svojoj odeći. U to vreme više nisu bili tako mladi, ali je ona počela da stavlja velike minđuše, što je delovalo izazovno, tako da je on ludeo od želje za njom. Strast, umesto da se smanjuje s godinama, sve je više rasla, hraneći se njihovim ćutanjem i činjenicom da jedno o drugom ništa nisu znali.

Prolazile su jeseni, proleća, zime. Ponekad je padala kiša i vetar je nanosio kapi na autobuska stakla, tako da bi se zamaglio gradski pejzaž. Tada je on zamišljao da je autobus njihova kuća. Napravio je i imaginarnu podelu prostora i odredio mesto za kuhinju, za njihovu spavaću soba i kupatilo. Zamišljao je život okupan srećom: zajedno bi živeli u autobusu koji ne bi prestajao da kruži gradom, a kiša ili magla štitili bi ih od pogleda spolja. Nije bilo ni Božića, ni letovanja, niti uskršnjih praznika. Sve vreme je padala kiša i oni su putovali sami, većito, bez reči, ne znajući ništa o sebi samima. Zagrljeni.

Tako su postajali sve stariji, godine su se nizale, ali oni nisu prestajali da gledaju jedno drugo. I što su bili stariji, sve više se voleli; a što su se više voleli, bilo im je sve teže da se približe jedno drugom.

Jednog dana su mu rekli da bi trebalo da se penzioniše, on to nije razumeo, ali su mu ipak pripremili sva dokumenta i zamolili ga da se više ne vraća u gvoždarsku radnju. Još neko vreme nastavljao je da uzima autobus uvek u isti sat kao ranije sve dok jednog dana nije više mogao da nađe opravdanje pred svojom ženom za te svoje čudne izlaske.

Osim toga, posle nekog vremena i ona se penzionisala i autobus je prestao da bude njihova kuća.

Oboje su venuli odvojeno. On je umro tri godine posle penzionisanja, a ona nekoliko meseci kasnije. Igrom slučaja, sahranjeni su u dve niše koje se nalaze jedna pored druge, gde sigurno svako od njih oseća blizinu onog drugog i oboje sanjaju da je raj autobus koji vozi bez zaustavljanja.

MOBILNI

Tip koji je doručkovao pored mene, u baru, zaboravio je svoj mobilni telefon ispod šanka. Potrčao sam za njim, ali kad sam izašao na ulicu on je već bio nestao. Malo sam se promovao po okolini sa aparatom u ruci, da bih ga najzad strpao u džep i smestio se u autobus. Na visini ulice Kartahena počeo je da zvoni. Nisam bio voljan da se odazovem pozivu, ali ljudi su me gledali, tako da sam ga izvadio sasvim prirodno i odazvao se. Ženski glas upitao me je s druge strane: „Gde sir” „U autobusu”, rekoh. „U autobusu? A šta radiš u autobusu?” „Idem u kancelariju.” Žena je briznula u plač, kao da sam kazao nešto strašno, i spustila slušalicu.

Strpao sam aparat u džep sakoa i počeo da bludim pogledom. Na visini ulica Marija Molina i Velaskes ponovo je zazvonio. I ponovo je bila žena. Još je plakala. „Nastavljaš da se voziš autobusom, zar ne?” rekla je glasom punim neverice. „Da”, odgovorio sam. Zamišljao sam da razgovara sa mnom iz kreveta sa crnim čaršavima od svile i da je odevena u belu čipkanu spavaćicu. Dok je brisala suze, skliznula joj je bretela sa desnog ramena, što me je veoma uzбудilo iako to niko nije primetio. Jedna žena je kašljala pored mene. „Sa kime si?” – upitala me je ljutito. „Ni sa kim” – rekoh. „A taj kašalj?” „Kašlje jedna putnica u autobusu.” Posle nekoliko sekundi rekla je čvrstim glasom: „Ubiću se ako mi ne uliješ nikakvu nadu, ubiću se istog časa.” Pogledao sam oko sebe: svi su me posmatrali, tako da nisam znao šta da učinim. „Volim te” – rekoh i zatvorih telefon.

Posle dve ulice ponovo je zazvonio. „Jesi li ti to kretenu što hodaš i igraš se s mojim mobilnim?” upitao je muški glas. „Da” – odgovorih, gutajući pljuvačku. „Hoćeš li mi ga vratiti?” „Ne”, odgovorih. Odmah zatim linija je bila prekinuta, ali ja i dalje nosim mobilni u džepu za slučaj da me ona ponovo pozove.

PRELJUBNIŠTVO KAO VOKACIJA

Preljubnik se nalazio među čaršavima, dok je posmatrao ženu koja se skidala. Uzbudio ga je pokret njenih ruku u trenutku kad se oslobađala brushaltera: za njega je u tom gestu bilo nekog retoričkog preterivanja kako se telo ne bi mlohavo opustilo. Preljubnica je, sa svoje strane, sedela na ivici kreveta, pokazujući preljubniku svoj profil pre nego što se nagnula nad njim potraživši njegove usne. U susednom apartmanu začuli su se koraci, i sa diska se oglasila neka gregorijanska muzika. Preljubnik se pitao ne živi li tamo kakvo svešteno lice koje pušta muziku kako bi zagušilo zvuk njihovog cvilenja na sastancima, koji su bili isto onako učestali i tačni kao što su to bile i podnevne mise u njegovom detinjstvu.

– Preljuba traži sveštenu posvećenost – rekao je.

Preljubnica je odgovorila nekim mrmljanjem bez značenja, nastavljajući da pretražuje osetljive zone tela svog prijatelja. On se opredelio za mehaničko delovanje pošto hemijsko nije davalo rezultate, tako da je uspeo da postigne nekakvu erekciju koja nije zadovoljila ni jedno od njih dvoje. Preljubnica, potpuno nezadovoljna, sklonila se u kupatilo, dok se preljubnik, izgubljenog pogleda koji je bludeo po tavanici, pitao šta kog đavola tu uopšte radi, u četiri popodne, slušajući s jednom kolegicom s posla muziku za koju se činilo da dolazi iz neke druge dimenzije.

Nije se osećao krivim, samo nije mogao da shvati zbog čega sve to radi.

Iako je već godinama uobičavao preljubništvo, posvećujući mu se sa verskom predanošću, sve do tog trenutka nije našao nijedan pravi odgovor na pitanje zašto vodi takav život. Taj apartman, koji je unajmljivao dva ili tri puta nedeljno, učinio mu se istog časa kao neko stakleno zvono izvan vremena i prostora, nespojivo sa stvarnošću. Bio je u Madridu, to svakako, ali je isto tako mogao biti i u Barseloni. U stvari, u onim danima kada je odlazio u Barselonu iznajmljivao je isti takav apartman, samo što je u njega odlazio sa drugom

koleginicom koja je s njim službeno putovala u delegaciji. Ponekad bi se kladio sam sa sobom, postavljajući pitanje da li je na jednom ili drugom mestu, a da bi bio siguran u tačan odgovor morao je da potraži avionsku kartu u sakou i proveriti gde se nalazi.

Gregorijansku muziku povezivao je sa nekim nepristupačnim zonama u sebi, s kojima nije znao kako da uspostavi dijalog. Istovremeno su ga ti zvuci činili setnim, kao da su ga navodili na mogućnost da otkrije u sebi postojanje nečeg što mu je bilo uskraćeno.

Preljubnica je izašla iz kupatila i sela na ivicu kreveta, okrenuvši mu leđa, kao da je bila uvređena. Preljubnik je potpuno fascinirano posmatrao kako namešta brushalter i nakratko se uzbudio. Ona je primetila da se nešto dešava i okrenula je lice k njemu.

Mnogo te volim – rekao je preljubnik žudno posmatrajući njene grudi već smeštene u čipku grudnjaka ali to mi ne pomaže da shvatim zbog čega se sve ovako dešava. Ne tako davno mislio sam da je dovoljno samo usredsrediti pogled na prepone ljubavnice da bih otkrio tajnu kretanja nebeskog svoda i da tako shvatim ceo univerzum. Spavao sam s mnogo žena, ne zato što sam bio pokvaren, već zato što me je gonila potreba da tragam za nepoznatim, iako univerzum ostaje nedostupan mom poimanju i posle svih tih godina. Mislim da sam izgubio preljubničku vokaciju. Jednom sam pročitao nešto o nekom svešteniku koji je prestao da veruje u Boga, ali je i dalje obavljao svoju crkvenu dužnost, kao da te dve stvari nisu zavisile jedna od druge. Ja, međutim, mislim da je nemoguće uobičavati preljubu kada se izgubi vera u nju. Oprosti mi.

Preljubnik je briznuo u plač, dok je preljubnica načinila gest kojim je osporavala ono što je rekao: možda se već ranije osetila napuštenom u nekoj sličnoj situaciji.

Napustili su apartman odvojeno i on je, pre nego što se vratio u kancelariju, kupio ploču sa gregorijanskom muzikom u Korte Inglesu. Iste te noći stavio je ploču na gramofon dok je vodio ljubav sa svojom ženom, pa, iako nije došao ni do kakvog konačnog zaključka, ipak mu se učini da među njenim dojkama, bolje nego među dojkama svoje ljubavnice, razume stalno smenjivanje dana i noći, dolazak starosti i smrti. Kad je pomislio na apartman, učinio mu se kao neko sasvim daleko mesto: asteroid što pluta usred praznine

univerzuma. A to nikako nije mogao biti njegov zavičaj, zaključio dok je obujmljivao ženin struk i prepuštao se snu.

HRAPAV JEZIK

Pošto je izračunao koliko mesečno troši na hotelske sobe, preljubnik se odlučio da iznajmi namešten apartman dve ulice iznad one u kojoj je živeo sa porodicom, kako bi mu sve bilo nadohvat ruke. Sa zidova apartmana skinuo je već klasične slike pajaca i umesto njih stavio turističke plakate, a nabavio je i skroman muzički stub za salon, i potom ugovorio s preljubnicom sastanak za jedno popodne, na koji ona nije došla. Preljubnik ju je jedno vreme žudno očekivao, ali kad je najzad shvatio da žena neće doći, iz čista mira osetio je neki neobjašnjiv spokoj; jedino ga je kopkalo zbog čega žena nije došla. Pitajući se, zatim, na koji način da ispuni vreme, koje je svakako hteo da provede u apartmanu, već naviknut da pomno isprogramira svaki minut svog života, oseti njemu nepoznato uzbuđenje pred tim izazovom, potpuno novim za njega.

Pošto je odbacio mogućnost da se lati telefona i krene u razgovore, počeo je zamišljeno da korača od spavaće sobe do salona i odatle do kupatila, gde je zastao pred ogledalom, još bez ikakvog zaključka. Odmah je shvatio da stajati pred ogledalom i koristiti ga da bi se prekratilo vreme, predstavlja isto toliko nemaštovito ponašanje kao da se dohvatio telefonske slušalice. S druge strane, nije hteo da ga bilo šta odvuče od glavnog pitanja s kojim je bio suočen: bila je to neka intimna zebnja da nije više u skladu sam sa sobom kao što je verovao. Neko je otvorio česmu u susednom kupatilu i naš preljubnik zaustavi dah pred tim iznenadnim dokazom svakodnevice koja je postojala s druge strane zida. Da li to pere ruke on ili ona? Sve što je preljubnik obično radio imalo je neku vezu ili sa novcem ili sa seksom, ali se u toj stvarnosti iznenada stvorila pukotina: bilo je i onih ljudi koji nisu stvarno prali ruke, već su samo puštali vodu kao da to čine.

Zbunjeno suočen s nekom bezobličnom intuicijom u sebi, seo je na klozetsku šolju i, dok se prepuštao zvucima iz susednog kupatila koji su prodirali u njega kao da su lek, ili, možda, otrov, oseti da se

priklanja nečem neobičnom i poče da otvara fioke malog komada nameštaja smeštenog sa strane. Sve su, kao što je i pretpostavljao, bile prazne, ali je u zadnjoj pronašao smotuljak papira za koji se ispostavilo, kad ga je razvio, da je medicinski prospekt. Pročitao ga je sa istom onom žudnjom sa kojom se zatvorenik dokopa novina starih mesec dana, čak i onda kad su pisane nepoznatim jezikom, i sa iznenađenjem vide da je tu reč o veštačkoj pljuvački namenjenoj osobama sa smanjenim lučenjem, bilo zbog bolesti, bilo zbog uzimanja lekova, čime je biološki proces bio narušen. Prema prospektu, do smanjenog lučenja pljuvačke u usnoj duplji dolazilo je iz više razloga, počev od loših navika u ishrani pa sve do straha, pri čemu ne treba zaobići ni upotrebu alkohola niti stanje uznemirenosti. Veštačka pljuvačka imala je još i svojstvo da uništava zadah iz usta i nije imala nikakve negativne prateće efekte.

Preljubnik oseti kako mu se suši grlo. Nikad nije ni pomišljao da ima ljudi bez pljuvačke. Razmišljao je o ljudima bez novca, bez ruku, bez šaka, ima ljudi bez prstiju, jezika, čak i bez testisa, ali bez pljuvačke... Tad začu neki tup zvuk u kupatilu pored, pa zatim još jedan, i onda opet još jedan, kao da je neko udario o zid. Sav se ukoči od straha i posle kratkog vremena učini mu se da, između dva udarca, čuje i suzdržan plač za koji je bilo nemoguće odrediti da li pripada muškarcu ili ženi. U svakom slučaju, pripadao je ljudskom biću. I tad preljubnik shvati da ima još ljudi koji su izgubili svaku nadu, koje je napustio svaki spokoj; istovremeno s tom spoznajom oseti u sebi neku vrstu tutnjave, što ga navede na slutnju da se u njega nevidljivo uvuklo ludilo i da će zauvek ostati u njegovoj glavi.

Kada je izašao na ulicu prošao je pored apoteke i kupio veštačku pljuvačku, jer mu se njegova nije bila povratila. Kasnije, u krevetu, pričao je ženi o svom retkom otkriću.

– Iz onoga što sam pročitao – rekao je – vidim da ima ljudi kod kojih se ne stvara pljuvačka tako da moraju da uzimaju veštačku.

– Kako to sve znaš?

– To se dešava jednoj našoj novopridošloj sekretarici u preduzeću.

– To je ona što si je već ljubio?

Preljubnik poče da zamišlja kako njegov jezik prodire u neka suva usta i odluči da sledećeg dana otkaže apartman. Zatim je pričekao

da njegova žena zaspi da bi mogao da ode u kupatilo i uzme dozu veštačke pljuvačke.

ONAJ ŠTO DAHĆE

Podigao sam telefonsku slušalicu i začuo s druge strane linije dahtanje.

– Ko je – upitah.

– Onaj što dahće – odgovorio je neki neutralni glas, možda pomalo i umoran.

Zbunjen, spustih slušalicu, dok se žena pojavljivala na vratima salona.

– Ko je bio?

– Onaj što dahće.

– Trebalo je da mi ga daš.

– A zbog čega?

– Ne znam. Žao mi ga je, da bi mu bilo malo lakše.

Nastavio sam da čitam novine i posle malo vremena ponovo je zazvonio telefon. Prepustio sam ženi da se javi, ne odvajajući pogled od međunarodnih vesti, kao da sam bio neko ko se bavi visokom politikom, osluškujući ženin razgovor sa psihopatom.

– Ne brini, sinko – govorila je – dahći do mile volje. Mene time nećeš uplašiti. Kad bi ljudi bili kao ti, na ovom svetu bi bilo bolje. Na kraju krajeva, ti ne ubijaš, ne napadaš, ne kradeš ničiji novac. Osim toga, još i doprinosiš da „Telefonika” zaradi neku pezetu. Druga stvar je kad dahćeš na račun onog koga zoveš. Prošle nedelje telefonirao je jedan što dahće iz Njujorka na trošak vlasnika. Kazala sam mu da na moj trošak može da dahće svojoj majci, dotle smo bili došli. Madrid svakako više ne treba da zavidi ostalim velikim gradovima u pogledu vas dahtača. Pa, evo, i ti sam si takav profesionalac kao da si Amerikanac. Čestitam ti, sinko.

Posle toga je saslušala još dva do tri isprekidana i prigušena dahtaja i spustila slušalicu sasvim prirodno. Pokušao sam da se smirim, mislim da svako može da radi ono što mu se prohte, ali nisam mogao. Iz mene je provalila autoritarna zver koju nosim u sebi.

– Zaista mi se ne čini suviše podsticajnom diskusija koju si vodila s tim degenerikom.

Ona se nagnula prema onome što sam čitao i, videvši poređane po alfabetskom redu sve Klintonove ljubavnice, odgovorila mi je da čitalac jeftine pornografske literature nikako ne bi trebalo da se meša u stvari jednog jadnička što dahće i živi sa svojom paralizovanom majkom; jedini način da sebi olakša jeste da dahće preko telefona.

Ugrizao sam se za jezik da se ne bih upuštao u raspravu pošto je bila subota i hteo sam da uđem u nedelju raspoložen. Ali, dok je u nedelju moja žena bila na misi, ponovo je telefonirao onaj što dahće, tako da sam ga oterao dođavola.

– Kazaću to tvojoj ženi – odgovorio mi je pretećim tonom. – Reći ću joj kako se prostački odnosiš prema obrazovanim ljudima i ona će se uveriti da se samo pretvaraš da si fin.

– Nije trebalo da se tako ponašam – rekoh povlačeći se, nimalo raspoložen za kućne rasprave. – Uhvatio si me u lošem trenutku. Izvini.

– U redu je, ne brini. Gde ti je žena?

– Otišla je na misu.

– Reci joj da sam zvao.

Ostao sam zamišljen. Još od malih nogu, uvek sam želeo da dahćem preko telefona, ali su moji roditelji rekli da to rade mentalno oboleli. Najbolje od života izgubio sam zbog moralnih skrupula ili kulturoloških predrasuda, ne znam ni sam. Ali, videvši tu tako zdravu vezu između moje žene i dahtača, pomislih da to i nije loša stvar. Tako da nasumice okrenuh jedan broj i počeh da dahćem kao lud, pokušavajući da nadoknadim izgubljene godine.

– Ko je? – upita neka žena pomalo usplahirenim glasom koji mi se učini poznatim.

– Ja sam onaj koji dahće – rekoh sasvim prirodno.

– Pričekajte da vam dam moga muža.

Ispalo je da je taj muž bio moj otac, odmah smo se prepoznali: nesvesno sam okrenuo njihov broj. Rekao mi je da su oboje znali da ću tako završiti i spustio slušalicu. Zatim su zvali moju ženu i sve joj ispričali. Ona kaže da hoće da me ostavi, jer sam psihopata i zamolila me je da potpišem neke papire.

– Dahtati svojoj majci? Gde si to mogao videti?

Nikad ne postignem cilj, a pogotovo onda kad se povedem za nekim. Sve u svemu, sad ne mogu da prestanem da dahćem, ali dahćem iz očajanja, iako moji roditelji veruju da to radim iz poroka.

GRIŽA SAVESTI

Draga Antonija,

Već izvesno vreme se pitam gde nestaje ili u šta se pretvara griža savesti kad je izgubimo. Jasno je da ne mislim na onaj osećaj krivice koji imamo zbog samog života i koji nas prati kao neka opšta uznemirenost, uvlačeći se u naše postojanje kao prvobitni greh; mislim na onaj nemir što ostaje u nama posle nečeg što smo nekom našao učinili ili zato što smo propustili da učinimo neko dobro, a mogli smo, tako da počinjemo da svaljujemo krivicu na sebe i pre nego što je sve završeno. Ljubav je preplavljena tom vrstom skrupula: ja sam se nosio s njima pre nego što sam te napustio, ili sam verovao da te ja napuštam, jer sada, posmatrajući stvari s ove distance, ili dok ih se prisećam, čini mi se da je bilo upravo obrnuto. Kakvo pozorište!

Tok stvari je bio ovakav: bio sam se zaljubio u drugu ženu i uvek sam se vraćao kući sav pokisao jer sam znao da ću morati da se pretvaram kao da je između nas dvoje sve isto kao ranije. Ima onih koji dobro podnose takve laži, čak su im i zabavne, ali meni su one škodile, i to ne zato što su mi stvarale praktične probleme s kojima sam morao svakodnevno da se nosim kako bih prikrio svoju dvostruku ljubavnu aktivnost, već zato što mi je izgledalo da sam i sam upao u onaj model sentimentalnih odnosa koji sam najviše prezirao. Tako, dakle, osetih moralnu obavezu da nešto preduzmem, a to nije moglo biti ništa drugo osim da ti priznam krivicu i odem iz kuće, iako sam fantazirao i o mogućnosti da dođemo do neke vrste sporazuma. Pitao sam se: ako vas obe volim, a voleo sam vas, zašto onda stavljati u pogon proces bolnog razdvajanja. Znao sam, međutim, i to da se ne može imati sve u jednom istom trenutku i da se nekad mora odseći neki organ da bi se sačuvala celina. Tada nisam shvatao da sam ja bio taj amputirani organ, a ti ona celina. Kakav kreten sam bio!

I tako, dakle, odlučih se na priznanje. Rekao sam ti da se tako nešto ne traži, zaljubljenost obuzme nenadano celo naše biće, svodeći na nulu našu sposobnost rasuđivanja, tako da se ponašamo ne vodeći računa o nama samima. Kažem ti to zato što, da budem iskren, da sam mogao da biram, ne bih se zaljubio, ali pošto mi se to desilo, morao sam nešto da učinim. I učinio sam, rekavši ti sve. U stvari, ja sam ti sve to već bio govorio na hiljadu načina, ali je izgledalo da to ne dopire do tebe. Zbog čega me nikad nisi upitala ko mi je poklonio onaj upaljač koji je odjednom iskrснуo u mom pušačkom životu, a prema kojem sam se odnosio kao da je kakav talisman? Zbog čega se nisi začudila kada sam promenio marku svoje kolonjske vode? Zbog čega si onako mirno prihvatala moja objašnjenja da su mi dani krcati poslovnim ručkovima? Možda zato što si sve već znala i što nisi htela da mi pružiš bilo kakvu olakšicu. Stvar je u tome što, kad sam ti najzad jedne noći priznao u kakvom se stanju nalazim, ti ne samo da nisi napravila nikakvu scenu – a to je ono najmanje što se može ponuditi muškarcu koji je bio tako iskren – već si sve primila sa zastrašujućom mirnoćom. Priznajem da sam te noći otišao u krevet krajnje uplašen, razmišljajući o tome da odsustvo bilo kakve reakcije s tvoje strane predstavlja nagori odgovor koji sam mogao da očekujem. Poludela si, mislio sam pun, prepun griže savesti.

Sledećeg dana, kada si mi rekla da ti je potrebno da budeš sama i da ćeš provesti nekoliko dana u kući koju su ti bili ostavili ne znam gde i ne znam koji tvoji prijatelji, griža savesti se pretvorila u opsesiju što me je razjedala. Ubiće se – govorio sam sebi – mojom krivicom će se ubiti. Tih dana kad te nije bilo kod kuće pio sam do besvesti. Jedne noći, prolazeći pored ogledala ugledao sam u njemu nekoga ko nisam bio ja. Na svu sreću, kada sam već bio na ivici ludila, ti si se vratila, i prvo što me je začudilo bio je tvoj izgled, izgledala si neuporedivo bolje nego ja sa svojim podočnjacima i usukanošću. Bila si ozbiljna, jasno, ali sasvim sređena i razumna. Daleko od toga da me je to obradovalo, moja zabrinutost samo se povećala jer – kao što znaš – ludilo se češće gnezdi u mirnoći i u krutom rezonovanju nego u nerazumnosti. Stvar je u tome što si ti bila puna razumevanja za ono što nam se dešavalo i rekla si da prepuštaš mojoj slobodnoj volji da radim ono što mi odgovara.

Nisam oklevao da to čujem još jednom; požurio sam ka svojoj sopstvenoj sreći i odmah sam potražio apartman u kojoj bih je uzgajao. Otuda sam, preko trećih lica, osmatrao tvoju evoluciju, očekujući da će me svakog časa sustići vest o tvojoj propasti; pričali su mi, međutim, da si ti sve bolje i bolje. Takođe sam saznao da su te onih dana, kad si bila otišla od kuće, videli s ovim istim čovekom sa kojim sada živiš a koji je, po svemu sudeći, neka tvoja mladalačka ljubav o kojoj mi nikad nisi pričala...

Što se mene tiče, potpuno je nepojmljivo, ali ja sam odmah prestao da budem zaljubljen u ženu koja nas je razdvojila i počeo sam da osećam nepodnošljivu tugu za nama dvoma. To sam ti jednom i rekao, ali tvoj odgovor je glasio da je kasno za sve i ja više nisam navaljivao iz obzira, jer sam tako bio vaspitan. Ali sada, kad je vreme već prošlo, shvatio sam da sam se i u drugu zaljubio takođe zbog svog vaspitanja. Drugim rečima, shvatio sam da si ti bila ona koja je imala ljubavnika, i da si mi, ne znam ni sam kako, ali svakako na neki suptilan način, prenosila poruku o nužnosti da te napustim, a ja sam našao razlog za to zaljubivši se u drugu ženu, da bih tebi ostavio prostor za sreću bez griže savesti. Možda izgleda neverovatno, ali ja znam da je upravo tako bilo i zbog toga se ona griža savesti, kojom si me ti opteretila a da mi nije pripadala, pretvorila tokom vremena u slepu mržnju, kojoj nemam oduška, a koju ćeš, nadam se, osetiti preko ovog mog pisma. I zato, crkla dabogda!

ČUDNO PUTOVANJE

Priznajem da već godinama želim da uđem u jedan od onih javnih klozeta supersoničnog izgleda raspoređenih po madridskim ćoškovima. Uvek me, međutim, sprečava strah da ću ostati zatvoren u klozetu, a i stid da ću pri ulasku ili izlasku naleteti na nekog poznatog. Pre neki dan, prelazeći trgom Kolon, ponovo sam video jednu od tih sugestivnih svemirskih kapsula za koje sam čuo da same rade dezinfekciju i dezinsekciju posle svake upotrebe. Umirao sam od želje da vidim kako ta kapsula iznutra izgleda, što je koštalo samo jedan petoparac, tako da se zaustavih pored klozeta, praveći se kao da nekog očekujem i počeh krišom da čitam uputstva za upotrebu. Najveću pažnju mi je privukla napomena da deca mlađa od deset godina mogu da koriste klozet samo u prisustvu odraslih.

Zbog čega? – upitah se. Da li su deca u opasnosti kad su unutra? Mislim da je dobro što dete ne može samo da uđe u lift, koji je nešto što se kreće i u kojem se može doći u neku vanrednu situaciju. Ali, u kakvu se opasnost može upasti unutar tog ovalnog i statičkog prostora? Ili možda nije statičan? Možda kad jednom uđeš u njega, izgubiš pojam o onome spolja i počinje neka vrsta čudnog putovanja za koje je detetu potrebna pomoć neke odrasle osobe?

Gospode Bože, umirao sam od želje da uđem, ali je ulicom prolazilo mnogo ljudi i nije se moglo isključiti da me neki moj znanac posmatra iz daleka. Iznenada mi je prišla jedna devojčica i zatražila milostinju.

– Koliko ti je godina?

– Devet – rekla je.

Devet godina, što će reći da u klozet može da uđe samo u pratnji odrasle osobe, a ja sam to bio. Pokriće je izgledalo savršeno.

– Da li ti se piški ?

– Dobro – rekla je krotko. – Koliko ćeš mi dati?

– Kako to koliko ću ti dati?

– Da piškim unutra pred vama. Jedan čovek mi je jutros dao pet stotina peseta.

Bio sam zaprepašten. Nisam mogao ni da pomislim da neko može tako nekog da koristi kako bi pustio na volju svojim porocima. U tom začuh da me neko zove po imenu i kad podigoh pogled ugledah pred sobom brata moje žene, i to onog koji me je mrzeo zbog toga što sam jednog dana naleteo na njega upravo kad je ulazio u javnu kuću.

– Šta radiš? – upitao je.

– Ništa – promrmljao sam crveneći; ova devojčica hoće da piški, ali ovde piše da može da uđe samo u pratnji odraslih.

– Da – rekao je gestom neodobravanja – i sad ćeš ti da je pratiš.

– Pa, ne znam, samo sam prolazio ovuda.

– Koliko ćete mi dati? – insistirala je devojčica.

Brat moje žene iskrivio je usta u izraz gađenja i otišao. Izvadio sam iz džepa dvadeset petoparaca i dao devojčici, koja je, naravno, bila prelepa, samo da bi otišla od mene.

– Za ovoliko mogu samo da dignem suknju.

– Ne, dete, to ti je da odeš. Hajde, idi, čekam jednog prijatelja.

– Ako ti se prohte drugi put, uvek sam ovde od jedanaest pre podne.

Kad se izgubila, zbrisao sam u pravcu ulice Rekoletos.

Slučaj je hteo da sam, prolazeći pored jedne telefonske kabine, ugledao u njoj brata moje žene, kojoj je, to sam isuviše dobro znao, u tom trenutku pričao o devojčici. Otada se više nisam vraćao kući, ali najgore od svega je što mi devojčica ne izlazi iz glave.

OLGADOV KUTNJAK

Kada je ulazio u javnu kuću u ulici Dijego de Leon, Visente Olgado naleteo je na svog šuraka koji je upravo u tom trenutku iz nje izlazio, tako da se napravio kao da ide kod zubara.

– Umirem od bola kutnjaka – rekao je. – Da vidim hoće li mi ga već jednom izvaditi. A ti, šta je sa tobom?

Izgledalo je da je šurak prihvatio igru, jer je rekao da i on upravo ide od zubara koji mu vadi živac iz jednog zuba. Visente se susreo s pogledom devojke sa ulaza koja ih je čudno posmatrala, iako je bez sumnje već bila navikla na sve vrste raznoraznih perverzija, tako da se nije mešala.

– Samo da ti ne napravi nikakvu štetu – rekao je šurak grabeći niz stepenište.

Sledeće nedelje dva para su se našla u Visenteovoj kući da bi jeli paelju.

Njihove žene bile su sestre bliznakinje i zavele su tradiciju zajedničkog jedenja paelje otkad su se udale. Nijedan od muškaraca nije pomenuo zubara i večera se odvijala uobičajenim tokom dok Visenteova žena nije rekla kako su se njih dve prošlog četvrtka (istog onog kad su njih dvojica naletela jedan na drugog u javnoj kući) neočekivano srele u ordinaciji ginekologa.

Stvar bi prošla neopaženo da sestre nisu pri tom razmenile saučesničke osmehe pominjući pregled. Visente je počeo da se meškolji i u jednom trenutku, kad su ostali nasamo, upitao je šuraka šta znače ti osmesi.

– Ne znam. Biće da je ginekolog lep ili tako nešto.

– To ne izaziva smeh – odgovorio je Visente. – Mora biti da je reč o nečem drugom. Ili, bolje rečeno, da su se srele u nekoj javnoj kući i da su se dogovorile da kažu kako su bile kod ginekologa.

– Čoveče, šta imaš od toga čak i da saznaš?

Nekom bi možda i bilo svejedno, ali ne i Visenteu koji je bio opsesivan, tako da je sve to počelo da ga muči. Postalo mu je zlo i

od same pomisli da je njegova žena odlazila u neku mušku javnu kuću, tako da nije više mogao ni zalogaj da okusi niti da ode sa večere dok ne razjasni u čemu je stvar.

– A taj ginekolog o kome si pričala, da nije on možda bio neka muška prostitutka? – upitao je dok su jeli dezert, nakon što mu je vino razvezalo jezik.

Bliznakinje su se na to samo nasmejale i počele da skupljaju tanjire, ali je to kod Visentea pobudilo još veću sumnju.

„Uхватиło ih je”, pomisli, idući za njima do kuhinje, uporno insistirajući na svome, ali nikakav pouzdan odgovor nije dobio.

Posle kafe na sto su stavile zelenu čoju i počeli su da igraju karte. Visente je igrao u paru sa svojim šurakom, ali nije mogao da se otrgne od teških misli. Madrid je bio grad pun perverzije, znao je to iz sopstvenog iskustva, i ne bi ga začudilo da je i njegova žena vodila neki svoj tajni život. Bilo je veoma lako da čovek ima svoj tajni život, a posebno ako imaš sestru bliznakinju; pa i on je, iako jedinac, vodio tri ili četiri paralelna života u tajnosti.

– Šta ti je? – upitala ga je najzad njegova svastika. – Danas deluješ veoma rasejano.

– Stalno razmišljam o koincidenciji da ste se vas dve srele kod ginekologa istog onog dana kada smo se tvoj muž i ja slučajno našli na konsultacijama kod istog lekara.

Šurak je napravio neki čudan gest, iako je, pošto su igrali karte, to moglo izgledati kao da se odnosi na igru.

– Kod kog lekara?

– Kod zubara. Tvom mužu su vadili živac iz zuba, a meni kutnjak.

Sestre su se nasmejale Visenteu i nastavile sa igrom.

Visente je stalno očekivao da će se nešto desiti, ali su jedino karte i dalje pljuštale po zelenoj čoji, dok njegovom glavom nisu prestajale da kolaju opsesivne ideje. Igrali su u zrna pasulja koja su mu se u jednom trenutku učinila kao da su neke bube. Izgubio je u tri uzastopna deljenja, a pri četvrtom, dok je mešao karte, reče:

– U stvari, nije bio zubar nego javna kuća. On je izlazio, a ja ulazio u nju.

Šurak je na to počeo da se grohotom smeje, a njegovom smehu pridružile su se i obe sestre, kao da je Visente bio izvalio nešto neodoljivo smešno. Nikad se niko nije smejaó toliko njegovim

dosetkama, tako da on pomisli da je najsmješnije upravo to što mu se dešava, nakon čega je podelio karte.

Zatim, dok je pokušavao da se koncentriše na igru, instinktivno je prošao jezikom kroz usnu šupljinu, kao da hoće da proveri jesu li mu svi zubi na broju, da bi vrhom jezika u panici osetio da mu nedostaje jedan kutnjak.

Šurak je gledao u karte namigujući mu.

RESTLOVI RAZGOVORA

– Vi hoćete da znate sve, zar ne? – upitao ga je taksista.

– Sve, svakako, ali samo delove razgovora i ništa više. U početku sam nosio beležnicu i zapisivao rečenice sa idejom da bi jednog dana mogle imati neku vrednost, ali to su ipak samo restlovi, kažem vam. Isto kao kad biste našli ostatke nečeg kopajući po kanti za đubre. Rečenice koje se izgovaraju u taksiju iste su kao odbačena kora posle ljuštenja narandže. Ničemu ne služe.

– Znam tipa koji se obogatio skupljajući papire iz korpe za smeće jednog bankara, da bi ih zatim prodavao njegovim neprijateljima.

– Nije to isto; papir odvišeš i, ako ti se posreći, nađeš neko pismo. Ili otkriješ neprijatelja. Ali, kakav smisao ima neka konverzacija kao što je ova, na primer, koju nas dvojica upravo vodimo.

– Eh, pa evo priče: pre vas u taksiju su ušla dva tipa u ulici Amanijel, upravo su bili izašli iz apartmana „Love” i jedan od njih zapitao je drugoga kako je Rikardo, a ovaj je odgovorio loše, veoma loše...

Sav pretrnuh, jer se i sam zovem Rikardo, tako da upitah kako su izgledala ta dvojica.

– Jedan je bio visok i s brkovima. Učinilo mi se da je lekar, jer je rekao: „Zabrinut je zbog bubrega, ali ako se njegovo stanje popravi, u šta iskreno sumnjam, moraće da sazna za ovo naše, jer ono već prerasta u drskost. Viđam se s njom u bilo koje vreme”.

Skoro da sam hteo da kažem taksisti da začuti, pitajući se koji mi je đavo uopšte bio da počnem razgovor s njim. Stvar je u tome što i ja imam probleme s bubregom, imao sam dva jaka bolna napada, valjda od bubrega, ne znam ni sam, i upravo me leči jedan moj rođak koji je lekar i nosi brkove. Osim toga, visok je 1,85.

– Šta mislite da je hteo da kaže onim *naše*? – upitah praveći se nevešt.

– Ne znam, ali verujem da taj visoki, taj s brkovima, varatog Rikarda sa njegovom ženom, ali da Rikardo toga nije svestan, jer je

suviše zaokupljen svojim bubregom. A po onome što sam čuo, ima i dobar razlog da zaista bude zabrinut.

Prebledeh. Zatim počeh da se preznojavam od straha i dok je znoj curio niz mene, ja se prisetih kako sam uvek gajio podozrenje prema poverljivosti s kojom se moja žena odnosila prema tom mom rođaku, i što je s toliko poverenja prihvatila njegovu dijagnozu u pogledu bola bubrega, a koji je počeo iste godine kad sam se i oženio. Na svu sreću, taksista je začutao, tako da sam uspeo da bar donekle racionalizujem ono što je rekao. Dođoh do ubeđenja kako je sve to puka besmislica. Šta bi radio moj rođak u apartmanima „Love” u ulici Amanijel. Osim toga, zašto bi to uopšte i bio moj rođak? Već sam počeo da se smejuljim u sebi na sve te koincidencije, kad taksista bupnu:

– A ja lično mislim da taj brkati truže tog Rikarda nečim što mu razara bubreg.

Istog trenutka spopao me je užas.

– Ostavite to, zaime boga – zamolih taksistu. – Ah, da, kako je izgledao onaj drugi?

– Vaše visine, sa naočarima. Njegov komentar je bio da je taj Rikardo pravi drkadžija, ali da ima čelično zdravlje. Takođe mi se čini da je i on lekar, jer je onom drugom znalački i uz medicinske termine savetovao da povećava dozu leka.

Stvar je u tome što ja imam još jednog šuraka koji je moje visine i nosi naočari. Osim toga, uvek je govorio da sam drkadžija i to samo zato što nije mogao da podnese da ga tučem u tom su, pošto sam, pre nego što će početi ono sa bubregom, bio sportista.

– Odbačena kora narandže posle ljuštenja, kao što rekoste, škart razgovora, koji ničemu ne služi. To vam je taksi.

– Tako je – rekoh, zamolivši ga da okrene taksi i hitno me odveze do ulica Ramon i Kahal. Šta vam je život!

PRELJUBNIK

Preljubnik se oprostio od svoje žene jednim poljupcem, sišao liftom u prizemlje, a onda, šunjajući se, popeo se na svoj sprat i sasvim tiho pokucao na ulazna vrata do svojih. Otvorila mu je preljubnica, zadržavajući smeh. Preljubnik je ostavio svoj koferčić na pod i olabavio kravatu.

– Neverovatno – rekao je stropoštavajući se na sofu – istovremeno biti tako daleko i tako blizu svoje kuće. Podseti me kroz neko vreme da iz Barselone telefoniram ženi. Teoretski je trebalo da uhvatim let u 8:30. A tvoj muž?

– I on je otišao za Barselonu. Možda ćeš naleteti na njega u avionu, ha, ha.

U tom poklapanju stvari bilo je nečeg uzbuđujućeg. Preljubnik je bio lovac na simetrične situacije i veoma je cenio sjajnu relaciju stana svoje ljubavnice i svog stana. Najviše mu se dopadalo u toj vanbračnoj avanturi to što je ono što se u njegovom stanu nalazilo desno u ljubavničinom bilo na levoj strani. Osećao se kao da provodi nekoliko sati u odrazu ogledala. Kad se umivao u kupatilu, zamišljao je da to isto radi s druge strane i da ponavlja desnom rukom iste one pokrete koje je činio levom u drugom simetričnom stanu. Čak je i između svoje žene i ljubavnice otkrio čudan refleksivni odnos, jer su obe imale po jednu uvučenu bradavicu, ali na različitim dojkama.

Već je bio doručkovao pre nego što će napustiti kuću, ali je to ponovio s preljubnicom jer se oboma dopadao taj jutarnji ritual što im je bio podloga za iluziju da su proveli noć zajedno. Zatim je ona zavila ostatak hrane da je ne bi rasipali i onda su stavili posude u mašinu za pranje sudova. Preljubnik se uzdržavao da se ne nasmeje.

– Ni sam više ne znam ko sam – rekao je, ljubeći preljubnicu u vrat – da li sam to ja ili tvoj muž.

– Da si moj muž, ja ne bih bila tvoja žena, shvati već jednom. Odvratna mi je endogamija.

– S druge strane, u slučaju da sam tvoj muž trebalo bi da pozoveš kancelariju i odlučiš šta ćeš. Čuo sam da govore kako je tvoj muž sklon da štošta zaključuje.

– Onaj koga bi trebalo da pozoveš je tvoja žena, kako bi joj rekao da si zdrav i čitav stigao u Barselonu, i da bismo nas dvoje već jednom mogli da se strpamo u krevet.

– Zvaću je sa mobilnog da bi sve zvučalo uverljivije, ha, ha.

– I tebi je smešno kao i meni, ha, ha.

Dok je preljubnik razgovarao sa svojom ženom preko mobilnog, zazvonio je telefon u stanu. Preljubnica je digla slušalicu, izgovorila nekoliko jednosložnih reči i spustila je gotovo istovremeno kad je i njen ljubavnik zaklopio mobilni.

– Bio je to moj muž, i on je upravo stigao u Barselonu. Loše sam ga razumela, jer je govorio s mobilnog. Ima maniju da zove čim izađe iz aviona.

– Isto kao i ja – reče drugi muškarac.

U krevetu, da bi podvukao svoju smišljeno simetričnu situaciju, preljubnik se smestio na levu stranu od preljubnice, jer je u svojoj kući ležao sa ženine desne strane. Čim je počeo sa svojim ljubavničkim pozama, začu glas svoje žene s druge strane tankog zida, na koji se naslanjala druga spavaća soba.

– Sa kim bi to mogla da razgovara – upita začudeno muškarac svoju preljubnicu.

– Sama sa sobom, tako priča već duže vreme.

Tada se začu muški glas.

– A ovo? – upita preljubnik.

– I to je ona. Dešava joj se da govori u dva glasa.

– Jesi li sigurna?

– Naravno, čujem je svakog dana.

Preljubnik se prevali na svoju stranu bez imalo želje za bilo čim. Nije sasvim izgubio osećaj da se nalazi s druge strane ogledala, što mu se toliko sviđalo, ali je odjednom shvatio da je je rešio onu petlju od koje čvor počinje da se razvezuje, kao što otpada boja sa neke stare slike. A to mu je oduzimalo priču o simetričnoj magiji. Skočio je iz kreveta i otišao u Barselonu.

JESMO LI SREĆNI?

Ostavih ženu da leži u krevetu, jer otkad je izgubila posao, izgubili smo i naviku da zajedno doručujemo, i jurnuh na ulicu trčeći sve vreme. Za deset minuta, koliko sam čekao na stanici, nije prošao nijedan autobus, tako da uzeh taksi i počeh da grickam nokte razmišljajući o tome da sam tokom ovog meseca već nekoliko puta kasnio i da je to upisivano na moju ulaznu karticu. U to začuh da preko radio-prijemnika u kolima traže drugi taksi koji bi pokupio nekoga u ulici Elfo, i pri tom pomislih: kakva slučajnost, tamo živi Federiko, moj prijatelj do smrti. Išli smo zajedno u gimnaziju i položio je veliku maturu zahvaljujući meni, jer sam mu dao sve svoje beleške. Posle smo otišli na odsluženje vojnog roka u isto mesto, iako je on imao neke veze, tako da je odmah izdejstvovao da dobije dozvolu noćenja van kasarne, *pernocta*, i nije stigao ni da upozna pravi vojnički život. Kasnije smo se ponovo susreli na univerzitetu, iako ja nisam mogao da završim studije, jer su mog oca, nervno bolesnog, proglasili trajno nesposobnim za rad, a sa platom nekog ko nije bio potreban nismo mogli da pokrивamo sve troškove, tako da sam morao odmah da počnem da radim. Zapravo, prvi posao mi je dao Federikov otac koji je imao stovarište drvene građe u mestu Ermanos de Pablo. A mi smo živeli u Konsepsionu. Moja majka je govorila da su me Federiko i njegov otac iskorišćavali, ali za mene je prijateljstvo bilo iznad svega i ja se nisam mnogo osvrtao na te reči.

Dok mi je sve to prolazilo kroz glavu, sa prijemnika se ponovo začu ženski glas i kaza da putnika treba pokupiti na broju 56 u ulici Elfo, na šta se ja u sebi nasmejah. Kakva slučajnost opet: pa to je upravo Federikov ulaz. Već izvesno vreme ga ne viđam, ali to nema nikakvog značenja, jer nas dvojica smo kao braća. Drugim rečima, ukoliko bi mi sutra nešto zatrebalo od njega, samo je trebalo da ga pozovem. U tome i jeste prijateljstvo, pozoveš nekoga koga, u najboljem slučaju, nisi video dve godine, i znaš da je to ono pravo, ukoliko ti zatreba. Ja sam, kad me je Federiko zvao, uvek sve

ostavljao da bih mu pružio pomoć. Pružao sam je više nego on meni, iako ne volim da razmišljam na taj način, to mi se čini bedno, tako da odagnah takve misli i nastavih da slušam glas žene sa prijemnika.

Izgleda neverovatno, ali kada je dala punu adresu i rekla da se gospodin koga treba pokupiti zove Federiko Vara, poskočio sam na sedištu i uzviknuo:

– Pa to je moj prijatelj za čitav život! Služili smo i vojsku zajedno.

Taksista nije bio preterano simpatičan i nije rekao ništa. Ja sam, međutim, bio uzbuđen. Pozvaću Federika još tog istog popodneva. „Gde si to išao taksijem ovog jutra?” Unapred sam uživao u našem razgovoru, kada se oglasi žena sa prijemnika i reče da gospodina treba odvesti iz ulice Elfo u ulicu Marija Moliner broj 77, a to je tamo gde ja živim. Kakva slučajnost opet: moja ulica i moj broj. Počeh sam sa sobom da se smejem, na šta se taksista okrenu, a ja mu rekoh:

– Ja stanujem na broju sedamdeset sedam u ulici Marija Moliner.

– Jeste li oženjeni?

– Da.

– I taj Federiko je vaš prijatelj?

– Kao braća smo.

– Tja – dodao je, posle čega je zavladao tišina.

U tom trenutku sve shvatih i zaplakah. Taksista koji i nije bio tako zao, povede me u jedan bar i natera da popijem čašicu anisa. Nikad nisam doručkovao anis, ali se prisećam da mi se dopao, zbog toga sam sada tako siguran da je to bio dan kada sam počeo da tonem u alkohol. Ona je i dalje bez posla, i dalje nastavlja da se vida s Federikom rano pre podne kad ja napustim kuću da bih se našao sa svojom prvom dnevnom bocom. Nas dvoje (ili bi trebalo da kažem sve troje?) imamo, tako, dovoljno razloga da se svi rano budimo. Ali, kakvo je to buđenje i jesmo li mi srećni?

SOFA-LEŽAJ

Preljubnik je ušao sa preljubnicom u apartman i video na sredini salona sofu pretvorenu u ležaj.

– Pa, kako ti se sviđa ovde? – upitala je preljubnica sva sijajući od sreće. Sad je sve ovo naše do deset uveče. Možemo da koristimo sobni bar i jedemo voće iz njegovog frižidera. Ako hoćeš, mogu odmah da priprelim voćnu salatu.

– Ali, gde je spavaća soba – upitao je nespokojno preljubnik.

– Koja spavaća soba? Ovo je spavaća soba. Zar ne vidiš ležaj.

– Onda to nije apartman već studio.

– Pa šta ćeš više?

– Rekla si mi da je apartman.

– Može li se znati šta se dešava s tobom?

– Nije zbog samog mesta, već zbog sofe pretvorene u ležaj.

Preljubnik je, na insistiranje preljubnice, priznao da ga progoni strah od te vrste nameštaja, nakon što je njegovu ženu naprosto progutao jedan takav ležaj.

– Spavala je posle ručka kada se iznenada zatvorio, kao da su se usta sklopila. Zatim se otvorio, ali nje više nije bilo. Posle izvesnog vremena sam pročitao u jednom broju *National Geographic* da sofe-ležaji imaju potrebu da s vremena na vreme progutaju telo. Ili dva, ukoliko je reč o paru. Shvataš li zbog čega ne mogu tu da legnem s tobom.

Preljubnica je posmatrala svog ljubavnika sa izrazom za koji se nije moglo reći da li potiče od toga što joj je sve zabavno ili od zbunjenosti.

– Onda da ti kažem i to – najzad je progovorila dajući značaj svojim rečima – mogao bi da pokloniš jednu sofuležaj svojoj drugoj ženi, pa da vidiš hoće li i nju progutati. Pošto već nisi sposoban da se razvedeš, bar bi mogao nešto da učiniš kako bi ona nestala.

– Znao sam da mi nećeš poverovati i zato nisam ni želeo ništa da ti pričam. Živeli smo u delu grada Kvatro Kaminos.

– Pa kakve to ima veze?

– Zato što je to i ulica Bravo Muriljo, nije li? Hajde, seti se šta se desilo tamo. Ne misliš valjda da ću sa sećanjem na tako nešto uspjeti da se koncentrišem.

Preljubnica se uputila ka šanku male kuhinje, smeštene na kraju salona, otvorila je frižider, uzela pomorandžu i natmureno počela da je ljušti. Preljubnik jc shvatio da žena sve više tone u mračne misli, ali nije znao kako to da spreči. Da ne bi ostao sasvim pasivan, krenuo je ka prozoru, razgrnuo malo zavesu i počeo da posmatra saobraćaj što je tutnjao, pomalo prebacujući sam sebi. Kola je bio ostavio na nekom bezveznom parkiralištu, smeštenom dve ulice niže, i sad je čeznuo da bude u njima, sam i na putu ka svojoj kući.

– Dobro, i šta sad – upitala je preljubnica, stavljajući krišku pomorandže u usta, s izrazom koji je nagoveštavao da joj u glavi besni prava oluja. Već su se mogle videti i male munje kako sevaju kroz pramenove njene kose.

– Ako hoćeš, možemo leći na pod – popustljivo je rekao preljubnik.

– Gotovo je – rekla je preljubnica – ono što ti želiš je da praviš svinjarije. Ali svinjarije možeš da praviš sa svojom ženom ili sa majkom, a ne sa mnom.

– Savršeno dobro znaš da se meni sviđaju samo normalne stvari.

– Onda je ono što tražiš razlog da prekinemo i mislim da si u tome uspeo.

Rekavši to, preljubnica mu je bacila u lice polovinu pomorandže koju još nije bila pojela, zgrabila je tašnu i besno napustila apartman. Preljubnik je obrisao lice rukom, ostajući nepokretan nekoliko trenutaka. Hteo je da ostavi dovoljno vremena da se ona udalji, ali ne i toliko da ne može da se pokaje i vrati. Seo je na jedinu stolicu u toj prostoriji, i dok je smišljao na šta da se odluči, preplašeno je posmatrao stvari oko sebe koje kao da su čekale da mu popusti pažnja, pa da se bace na njega. To više ne može ovako da traje, rekao je sebi. I tada, polako se svukavši, uvuče se u ležaj na sofi i zatvori oči, očekujući u strahu i sa žudnjom trenutak kad će ga progutati taj komad nameštaja. A zatim, dok se gubio u nekom želucu napravljenom od čaršava, začu kako se otvaraju vrata apartmana i kako se prolama krik užasa njegove preljubnice, koja ga

je dozivala iz nekog prostora gde su ranije oboje obitavali, ali on više nije bio u stanju da se tamo vrati.

MUVA

Preljubnik je tog jutra bio na radnom sastanku s predsednikom firme i sedam generalnih direktora, kada iznenada oseti da se nalazi u nečemu što nema nikakve veze s logikom jednog poslovnog skupa. Tog istog popodneva pričao je preljubnici o tom čudnom trenutku, pokušavajući da ga, i za sebe samog, rekonstruiše. Prisetio se sunčevog zraka koji je prodirao kroz veliki prozor sale za sastanke i muve za koju mu se učinilo kao da se pojavila iz uha komercijalnog direktora i posadila na vrh njegove zlatne hemijske olovke. Gotovo da je mogao da vidi lice insekta. U svakom slučaju, video je kako trlja prednje nožice i krivi glavu u nekom čudnom gestu prema preljubniku, koji je gledao u nju sav fasciniran, kao da je očekivao da mu muva prenese neku poruku. Predsednik je rekao da upravljati firmom podrazumeva i hrabrost da čovek na vreme uoči sopstvene greške i popravi se, i bio je to upravo onaj trenutak kad je preljubnik shvatio da se muva, iako u istoj sobi u kojoj je i on bio, nalazi na drugoj obali realnosti. Istovremeno je osetio da je izgubio svaku logiku koja je davala smisao njegovom postojanju.

Nije se radilo o nekom intelektualnom osećanju, pre bi se reklo da je to bio čisto fizički osećaj. Dok se nalazio u tom stanju, nestao mu je, na primer, na nekoliko sekundi, bol u leđima. Zapravo, ne samo da je nestao bol, već je izgubio i leđa. Usta su mu bila preplavljena nekim čudnim ukusom, pomalo kiselkastim, što je on, iz potpuno nerazumljivog razloga, pripisao muvinim pokretima donje vilice. Uspostavljala se neka veza između organizma insekta i njegovog. Možda je zbog toga osetio kako mu noge u pantalonama gube težinu i pretvaraju se u dva končića na čijim su krajevima visile cipele kao dva tega na kanapu. Tad ga je direktor proizvodnje, koji je sedeo pored njega, lupio po ramenu i muva je odletela, vrativši preljubnika u realnost personalnog direktora, što je bio, sa njegovim problemima leđa. Nije, međutim, mogao da zaboravi ispunjenost

onih trenutaka u kojima je osetio da ga više ne dotiče ništa iz realnog sveta, ili iz onoga što je on dotad nazivao realnim svetom.

Da ne bi izgledao čudan, odlučio je u početku da nikome ništa ne priča o svom čudnom iskustvu, ali to posle podne, u krevetu hotela „Prinsipe de Vergara”, kad je preljubnica počela da navaljuje da joj objasni zbog čega je tako povučen u sebe, pomisli da je došao trenutak da ga bar neko razume.

– Jutros, na jednom sastanku, osetio sam da sam izvan svega ovoga, rekao je, ne shvatajući da te reči mogu da povrede ženu.

– I ja sam bila izvan toga? – upitala je.

– Izvini, ali sve je ostalo na drugoj strani. Bilo je to samo nekoliko sekundi i ništa više. Desilo se dok sam posmatrao jednu muvu koja se bila smestila na vrh moje hemijske olovke i ja sam iznenada počeo da se udaljavam i udaljavam sve više... Nestala su moja leđa i osetio sam u ustima isti ukus koji je i muva imala u svojim. Bar mi se tako učinilo...

– To je problem cirkulacije – rekla je preljubnica. Iskijerdo, onaj iz računovodstva, imao je senzacije tog tipa i bila je to tromboza.

Preljubnik je začuđeno pogledao preljubnicu i, kada je shvatio količinu zlobe sadržane u tim rečima, bio je na ivici da trčeći pobjegne od te takve ljubavne logike, ali ga je nešto, na samoj granici bekstva, ipak zadržalo.

– Problem cirkulacije? – upitao je na kraju.

– Dobro, tim stvarima su nekad davali metafizičko značenje, ali one nemaju nikakve veze sa duhom. Neka zona mozga ostane deseti deo sekunde bez uobičajenog dotoka kiseonika i čovek iznenada poveruje da prima neku poruku van ovog sveta. Nema ničeg što bi bilo onostrano, to je pitanje cirkulacije krvi.

Ophrvan tugom, preljubnik se obukao i krenuo kolima kući, plačući sve vreme.

– Šta se dešava s tobom? – upitala ga je žena te noći u krevetu. – Izgledaš veoma čudno.

– Ne znam – odgovorio je – nestao je bol u leđima, ali mi se nešto skupilo ovde, kao da imam grč u grudima.

– Koliko sutra otiđi kod kardiologa. Tako je počelo i Julijinom sinu, znaš onu portirovu ženu, i posle dva dana dobio je infarkt.

– Ne misliš li da bi to ipak mogla biti stvar duha ili psihe?

– Ne govori gluposti.

Preljubnik se okrenuo na drugu stranu, zatvorio je oči i počeo da razmišlja o muvi koja mu se tog jutra smestila na hemijsku olovku. Na ulici, kao i svakog dana u to vreme, čula se buka đubretarskih kola. „Koliko sutra – rekao je sam sebi – idem lekaru.”

PRELJUBA

Draga Hulija,

Ne poričem da sam preljubnik, ali ja tu ništa ne mogu, preljubnik sam na način na koji su drugi hromi ili kratkovidni, što će reći da je to nešto što izmiče mojoj kontroli. Žao mi je zbog toga. Nećeš mi verovati, ali kad bi postojao neki tretman koji bi me od toga izlečio, podvrgao bih mu se s velikim zadovoljstvom. Preljuba ti pruža mnoga zadovoljstva, iako na duge staze postaje iscrpljujuća, jer si prinuđen da živiš u stanju neprestane opreznosti.

Sve u svemu, kada se osvrnem na istoriju naše ljubavi, najviše me čudi što me napuštaš zbog onoga zbog čega si me i prihvatila: zbog preljube. Podsećam te da sam pre nego što sam ti postao muž bio tvoj ljubavnik. Zar si zaboravila ona beskrajna popodneva koja smo provodili u krevetu nekog hotela dok je moja žena radila autopsije u bolnici? Bilo ti je neobično zanimljivo što mi je žena bila lekar forenzičar i uzbuđivala si se do ludila dok sam ti pričao pojedinosti jedne autopsije. I ja sam u toj priči uživao, neću da lažem. Stvar je u tome što si već onda mogla znati šta je preljubnik: nisam bio s tobom, kao što to čine drugi, zbog toga što nisam podnosio svoju ženu; naprotiv, uvek sam ti govorio da sam veoma zaljubljen u nju i u njena anatomska znanja. Ono naše bilo je druga stvar, stvar koja se zvala preljuba i to je bilo ono na šta sam ja imao isto onoliko pravo kao što hrom ima pravo na svoju hromost ili hipohondar na svoj imaginarni rak. I zbog čega onda sav onaj skandal kada si – već udata za mene – otkrila da imam tajnu vezu s drugom ženom?

Istina je i to da je ta druga bila moja bivša žena, forenzičar, koja me je svojevremeno napustila kad je otkrila našu vezu, a koja se zatim vratila, iako u statusu ljubavnice. Jedna sjajna ljubavnica, naravno: poslednjih godina našeg braka, ni sam ne znam zbog čega, prestala je da mi priča o svojim autopsijama, ali sada, dok si ti obilazila zatvore da bi videla u kakvom su ti stanju klijenti, ja sam se do

krajnosti uzbuđivao sećanjem na patološke anatomije. Sećam se kako bi me po čitav dan držalo nepodnošljivo seksualno uzbuđenje samo zbog načina na koji mi je ona objašnjavala sve o delovima našeg tela, bilo je to tako provokativno da sam naprosto poludeo. I ti si me uzbuđivala pričama o tvojim zatvorenicama, ali shvati da je u to vreme, opis jednog paketa sa unutrašnjim organima ili moždanom masom, bio za mene sugestivniji nego operacija pranja novca ili kakav prepad. Pa i sama znaš kako je seks kapriciozan.

S druge strane, hteo bih da te opet podsetim da si ti bila ona što je otkrila ljubavnu priču između moje bivše žene i mene, i to ne zbog toga što sam ja upadao u neke nedolične situacije – u švaleraciji sam veoma diskretan – već zato što si unajmila detektiva da me prati. Ti bi trebalo najbolje da znaš otkuda kod tebe to zanimanje za nešto što te se nije ticalo. Pa i ja to znam, bar mi se čini; dozvoli mi da ti to i objasnim: pošto smo postigli ono što si ti predlagala da učinimo dok smo bili ljubavnici, ili, pojednostavljeno, da postanem tvoj muž, počela si bolje da uviđaš vrednosti našeg prethodnog odnosa. Čini mi se da je to fatalna odlika ljudskog bića: uvek želimo ono što smo upravo ostavili za sobom, što će reći da nam nedostaje grad kad smo na selu, a kada smo u gradu, čeznemo za selom. Tako je to, a kad smo najzad postali muž i žena, ono što se tebi uistinu dopadalo bilo je da budemo ljubavnici. Ali kako je to nemoguće, počela si da me mrziš, i kako je mržnja veoma loš strateški partner, odmah si posegla za detektivom, a zatim je usledila odluka da me napustiš.

Ne znam šta je to za mene privlačno u preljubi, ali priznajem da se to može meriti samo s mojom strašću prema kućnim manuelnim radovima, koje sam obavljam. Kad sâm sebe upitam otkud ta potreba da stalno održavam svoju tajnu vatru, ne uspevam da nađem odgovor iako jedan deo mene zna da mi takva strast pruža posebnu mudrost, za koju, međutim, ne znam koje je vrste. Ako bih morao da je opišem s malo reči, kazao bih da me preljuba dovodi u dodir sa fundamentalnim istinama postojanja uopšte: sa našim počecima, to svakako, ali i sa smrću. To je, jednostavno, tako, bolje ne bih umeo da objasnim. Ja znam da za vas preljuba nije isto: za ženu se preljubnička veza ne završava u sebi samoj, već je to prethodni korak ka jednoj stabilnoj trgovini: zato se i završila našim

brakom i zbog toga ja sad živim sa svojom prvom ženom, koja je bila moja ljubavnica dok smo ti i ja bili venčani. Slabog sam karaktera i uvek kad me iz braka gurnu ka razvodu, ili iz preljube ka braku, dopustim da me u tom smeru vode da ne bih bio neučtiv. Ali su za mene te dve institucije i dalje različite, iako komplementarne.

O svemu ovome ti pričam zato što razmišljam da se ponovo venčam sa mojom sadašnjom partnerkom, forenzičarkom, jer se zaista volimo i hoćemo da ozvaničimo našu vezu. Drugim rečima, imam pred sobom izgled jednog stabilnog braka, sasvim solidnog, i zbog toga izvrsnu situaciju da se posvetim i nekoj tajnoj ljubavnoj strasti. Želeo bih da ti predložim da najzad prihvatiš moj stav da je reč o takvoj vezi kojoj se ne nazire kraj, kakav je i sam život, ali koja je, kao i život, nepredvidljiva i čudesna. Ako si saglasna, odgovori mi na moj poštanski pregradak koji ću ti naznačiti na poledini pisma i porazgovaraćemo o svemu.

ČOVEK KOJI JE TRČAO

Vraćajući se noću kući, parkirao je kola blizu ulaza u svoju zgradu i ostao je u njima sve dok se nije pojavila devojka u šortsu, majici i s trakom preko čela, trčeći odozdo ulicom. Poslednje što bi video u ogledalu retrovizora bile su njene sportske patike, ukrašene svetlećim trakama. Već je bio dogurao dotle da skoro poveruje kako je reč o nekom priviđenju. San mu je bio da i on bude sazdan od iste materije kao i devojka, da pripada njenom univerzumu, da dolazi odakle i ona, da ide na isto mesto kud i ona. Ponekad bi se usudio da je prati kolima, sasvim diskretno, zapažajući oblačić pare od daha oko njenih usana, ali pre svega je pratio ritam njenih nogu, uvek isti, kao da se uopšte ne zamara ili kao da uspeva da održi u kontinuitetu stalno isti nivo prihvatljivog zamora. Kad se jednom dostigne to stanje, mislio je on, možda bi se moglo večito trčati. Devojka nikad nije izostajala, čak ni kad je bilo hladno ili padala kiša, kao da je njeno trčanje bio način da se odmara. Pojavljivala se iz vazduha i nestajala u njemu. Nije bio u stanju da je zamisli u nekoj normalnoj kući, gde bi vodila život kakvim i on sam živi ili kakvim žive njegovi susedi. Bilo je u toj ženi nečeg natprirodnog, što se izražavalo kroz monotoni ritam kojim su se njene noge kretale napred i natrag, a da pri tom nisu išle prema nekom određenom mestu.

Kad bi devojka nestajala, on se peo u kuću gde je sa svojom ženom razmenjivao opšta mesta o tome kako je prošao dan. Ponekad je pomagao deci u rešavanju domaćih zadataka. Ali trčanje je bilo jedino o čemu je razmišljao. Najviše je voleo da sedne na sofuu, sklopi oči i zamisli kako trči ulicom, sledeći devojčine tragove. Prvih deset minuta bili su iscrpljujući, ali bi se posle toga imaginarno prilagodio toj rutini mišića i mogao je satima da trči po ulicama, avenijama, brisanim prostorima. Možda se san svih onih koji trče sastoji u tome da dostignu fazu u kojoj ne mogu više da prestanu da trče, isto onako kao što izvesne osobe, kad jednom otvore usta, ne mogu više da se zaustave u svom pričanju.

Bilo je i onih dana kad bi, i nakon večere, nastavljao sa svojim imaginarnim trčanjem. Tada bi, dok su ostali članovi njegove porodice gledali televiziju, izlazio na terasu, palio cigaretu i, ispuštajući dim, i dalje trčao u svojoj glavi. U trenucima najvećeg uzbuđenja ponekad bi video pred sobom listove nogu devojke, njene bele čarape, patike sa svetlećim trakama...

– Hoću da trčim – rekao je ženi jednog dana.

– Kako to misliš da trčiš? U trenerci i s trakom oko glave?

– U trenerci ili u šortsu – odgovorio je.

Tokom večere žena se okrenula deci i rekla:

– Vaš otac hoće da trči u šortsu i s trakom oko glave.

Deca su se tome nasmejala na svoj način, ali im je onda špica televizijske komedije odvukla pažnju.

Te večeri čovek nije pušio. Ni sledećeg dana. Trećeg dana, sindrom apstinencije dostigao je stepen teskobe koja ga je uzbuđivala. Bio je svestan da je u njegovom životu bilo toliko minuta kad nije pušio, i da je to sasvim lepo mogao da podnese. Mislio je da će slično biti i s trčanjem. Samo je bilo potrebno da dovoljno trenira kako bi došao do onog stepena patnje, kad ona počinje da se pretvara u zadovoljstvo. Posle nekoliko dana kupio je šorts i odmah izašao da trenira ispraćen ironičnim pogledima svoje porodice. Uspeo je samo da stigne do ćoška. Posle je nastavio da hoda. Ali, nije se predavao: svakog dana trčao je malo više. Već je bio zaboravio na pušenje, a za večeru je jeo samo salate, kako bi smanjio težinu.

Posle izvesnog vremena, jedne večeri je obukao šorts i izašao da trči u isto vreme kad i devojka. Trčao je iza nje na pristojnoj razdaljini da ne bi izgledao napadan, i kopirao je njen ritam. Bio je to blag ritam, umeren, ali ujednačen. Odmah, a da toga nije bio svestan, upao je u stanje prihvatljivog zamora, Noge su se same pokretale, a oblačak pare oko njegovih usana, izvijao se u obliku slova. Sklopio je oči da bi više uživao u tom stanju, kad začu škripu kočnica kola pored sebe, ali on je i dalje trčao u svom šortsu, s trakom oko čela, prožet spoznajom da jc sačinjen od iste materije od koje i devojka, primećujući da i zatvorenih očiju prolazi kroz pregrade kuća, kroz lim autobusa, kroz podzide ograda i zidove. A zatim, pomislivši na mogućnost da se okrene i vrati kući, oseti paniku od svog pređašnjeg života i shvati da će otada večito trčati.

FEN ZA KOSU I PODVEZICA

Preljubnik je kupio ženi fen za kosu, a ljubavnici crvenu podvezicu, ali je u zabuni koju sam sebi nije mogao da objasni, stavio pod božićnu jelku svake od njih dve poklon one druge. Njegova supruga, koja je išla na svakodnevno hodanje i igrala tenis, pomislila je od podvezice da je traka koju nose sportisti preko čela da im skuplja znoj, tako da ju je stavila još istog dana, kad je popodne izašla da trči. Za razliku od nje, ljubavnica, naviknuta da je on snabdeva različitim predmetima koje su koristili pri vođenju ljubavi, a koje je donosio iz *sex shopova* i gvoždarskih radnji, pomisli da je sušač za kosu neka nova naprava za njihove ljubavne igre, tako da mu je naredila da se skine i, pošto je uključila fen u struju, upravila je mlaz vazduha prema njegovim osetljivim delovima tela, dok je on cvileo, kao da se uzbuđuje, iako njegovi povici nisu doveli do mehaničkih manifestacija uobičajenih u zoni prepona. Razočarana, promenila je topao vazduh u hladan, ali iako se on iskrenuo u nameri da izvede lascivan gest, ona je primetila da stvar ne funkcioniše.

– Ne pretvaraj se – rekla je – dođe mi da pobesnim kad vidim da pokušavaš da me obmaneš.

– Ne, mnogo mi se sviđa, kunem ti se. Hoćeš li da i ja tebi to radim?

– Ni u ludilu.

Popodne se loše završilo, tako da se preljubnik obukao sav snužden i uputio niz ulicu Serano, posmatrajući s tugom novogodišnje ukrase na ulici i bleštavu svetlost izloga. Prisetio se kako je on, kad je tek bio na početku svog braka, odbijao sa odvratnošću seksualno ponašanje svojih kolega s posla. Sad je i sam ogrezao u istim gresima koje je kritikovao, iako je počinjao da ga zamara taj dvostruki život što ga je, u poslednje vreme, dovodio sve više do raznih zabuna, jednog dana je, na primer, pozvao ženu imenom svoje ljubavnice. Nalazili su se u kuhinji gde su spremali

večeru da bi što pre legli, jer je ona sledećeg dana htela da učestvuje u nekakvom maratonu, kad joj je preljubnik kazao:

- Slušaj, Lus, taj krompir je crvljiv.
- Ali, zašto me zoveš Lus?
- Zato što si svetlost mog života.

Ona je savršeno dobro znala da nije bila svetlost njegovog života, a ni smrti, da uopšte nije bila nikakva svetlost za njega, ali je više volela da začuti da ne bi poremetila bračni život. Takođe se dešavalo da i svoju ljubavnicu pozove imenom žene.

– Slušaj ti, nisam ti ja žena – govorila je ona. – Čitav život se borim da ne budem bilo čija žena, pa ni tvoja.

A zatim, kad se njihova tajna veza ustalila, preljubnik je počeo da zaboravlja u ljubavničinom kupatilu svoju kremu za hemoroide, jer je njegova mentalna neorganizovanost rasla s proticanjem godina. Bilo je dana kad je očekivao da na vratima ugleda svoju ženu u trenerci i sportskim patikama, ali se umesto nje pojavljivala ljubavnica u šeširu širokog oboda i u providnom bodiju koji je već bio postao sastavni deo njihove rutine, tako da je prestao da ga uzbuđuje. Da bi se uzбудio, sada je trebalo da misli na svoju ženu, kako se sva u znoju vraća sa futinga ili tenisa. Pretvarao se da vodi ljubav sa ljubavnicom, ali mu se po glavi vrzmala žena, i to perverzna. Sva ta konfuzija kulminirala je zamenom podvezice i fena za kosu. Šta da radi ?

Te večeri njegova žena je izašla da trči sa crvenom podvezicom na glavi dok je on ostao sam kod kuće, kao zatočenik nekog nekontrolisanog seksualnog uzbuđenja. Nešto kasnije pokušao je da je sustigne u kuhinji, pa iza vrata spavaće sobe, ali je ona živela jedino za sport i uspela je da mu se izvuče.

- Nikad se ne jebemo – rekao je u krevetu.
- A zašto bi hteo da se jebeš?
- Ne znam ni sam, da bih nešto radio.
- Onda radi sklekovе, dobro bi ti došli.

Preljubnik je ustao i napravio nekoliko sklekovа, ali je nešto u njemu govorilo da to nije isto. Sledećeg dana, dok ga je njegova ljubavnica lupala fenom po glavi kako bi videla hoće li ga to uzbuditi, doživeo je moždani udar.

- Gde se nalazim – upitao je kad se osvestio.

Ona mu je rekla da je kod kuće i pravila se da mu je žena kako bi mu pomogla u trenutku smrti.

– Kakav haos od života – rekao je i zadovoljno utonuo u agoniju.

LICE

Porodica je odlučila da napravi pogreb *corpore insepulto* tako da smo, slušajući laži koje je izgovarao sveštenik o vrlinama našeg prijatelja, mogli istovremeno da ga gledamo pred sobom kako leži u kovčegu odeven u elegantno tamno odelo koje nikada nisam video na njemu dok je bio živ. Lice mu je bilo ozbiljno i obrijano, ali onaj ko je sređivao njegov leš za ceremoniju nije mogao u potpunosti da izbriše ironični grč koji se zauvek urezao na spoju njegovih usana. Podsećao me je pomalo na Roberta Mičama u njegovim ulogama naglašenog skeptika. Rekao bih da ima usana koje nas gledaju, a usne našeg prijatelja od koga smo se sada opraštali uz ceremoniju tako tuđu njegovim interesima, posmatrale su stvari ovog sveta kao da ga se nijedna od njih nije suviše ticala.

Iznenada videh da se, a da to nisam nameravao, nalazim u prvom crkvenom redu, zajedno sa porodicom preminulog, s kojom sam imao veoma prisne odnose zahvaljujući njemu.

Sigurno su me, dakle, bili smestili, ili sam sebe smestio, na mesto koje mi je odgovaralo. Pogledah iza sebe i ugledah more lica, još udaljenijih što je bila veća sentimentalna razdaljina i njihova starosna dob u odnosu na leš. Osetih pomalo jezua na pomisao da prvi put zauzimam prednje mesto na jednom pogrebu i shvatih da taj čin predstavlja, u suštini, jedan od pokazatelja života. Na prvim pogrebnim ceremonijama kojima u životu prisustvuje, čovek se smešta na poslednjoj klupi i izađe da popuši cigaretu ukoliko se sve isuviše oduži. Ali, kako godine prolaze, napredujemo klupu po klupu u pravcu mrtvaca, dok i sami ne zauzmemo njegovo mesto.

Tačno je da je moj prijatelj prerano umro, ako uopšte postoje prevremene smrti, ali je tačno i to da nas svaka godina našeg života približava sve izvesnijoj smrti. To još nepokopano telo preda mnom bio je moj drugar iz detinjstva, drug iz klupe i u školi i na univerzitetu. Zajedno smo napredovali, rame uz rame bili na pogrebima na koje je trebalo otići. Poslednji kojeg se sećam bio je pogreb jednog našeg

profesora sa studija s kojim smo kasnije uspostavili prijateljske veze. Tom prilikom zauzimali smo mesto negde u sredini crkve. Prisećam se i da smo po izlasku otišli na čašu pića i da je moj prijatelj komentarisao kako su se sahrane vratile pogrebnoj pompi crkvenog karaktera. Bila je to istina: posle epohe militantnog ateizma, ljudi su neosetno počeli da koriste hramove kao prostor za društvene odnose.

Ko je tada mogao reći da će se ta moda hraniti i njime, ko je mogao i pomisliti da je moj prijatelj već tada bio spreman na svoj samrtni skok (nikad bolje rečeno) uputivši se pravo ka katafalku sa čije se sredine vinuo i mene ostavio u prvoj vatrenoj liniji. Obično se kaže kad neko umre, pa ko je to mogao zamisliti, kao da je on bio prvi mrtvac u čitavoj istoriji. Ali svi umiru, svi mi umiremo, iako se za svakog mrtvaca čini kao da je prvi.

Dok sam se predavao tim razmišljanjima, pokušavajući da svoj, već stoti pogled skrenem sa izraza lica mog nesahranjenog prijatelja, uočih da se na njegovim usnama pojavljuje nekakav nervozni tik. Nisam obraćao pažnju na to sve dok ne primetih da se taj njegov gest prenosi na mene u pokušaju da se ustali i na mome licu u izraz skepticizma i nekog distanciranja. Tik je prestao kad je, posmatrano sa mog stanovišta, nestao i napor da se on uobličići. Tada bolje osmotrih lice mog prijatelja i učini mi se da je s njega nestao ironičan izraz koji nisu uspeli da uklone restauratori leševa. Sve u svemu, imao sam utisak da ga je preneo na mene.

U početku mi se to učini smešnim, ali odmah počeh da osećam neko golicanje po ostalim crtama mog lica, kao da su se koža i mišići uzvrteli kako bi se uobličili u neko lice drugačije od moga. Za koji trenutak, bio sam sasvim siguran, iako pri sebi nisam imao nikakvo ogledalo pregrupisavanje mišića stvorilo je potpuno isto lice kao u mog mrtvog prijatelja. Gledao sam u sveštenika i u njegove ministrante kao da ih on posmatra, podigavši malo levu obrvu i nakrivivši glavu, ne u gestu prezira, već začuđenosti, kao da su moji interesi veoma daleko od mesta na ko je sam se sticajem okolnosti našao. To je bilo kao da moj prijatelj posmatra svet, na način kao da sve to nema mnogo veze sa njim, i upravo tu poruku sad je prenosilo moje telo. Osetih se veoma čudno zbog tog iznenadnog procesa identifikacije, ili prenošenja, i upreh pogled na leš da bih se uverio da

umrli možda nisam bio ja sam. I tada, umesto da pred sobom vidim lice mog prijatelja, ugledah svoje, utonulo u ono tamno odelo koje sam sada prepoznao: bilo je to ono isto odelo u kojem sam se venčao pre dvadeset godina.

Sklopih oči da bih se oslobodio halucinacija, ali u tom času pogreb je bio već gotov. Na moje iznenađenje, žena mog prijatelja uze me pod ruku i videh da su ljudi krenuli ka mojoj ženi, koja je bila u crnini, kako bi joj izrazili saučešće. Pomislih da će se realnost vratiti kad izađemo na ulicu, ali, umesto toga, žena mog prijatelja i ja ušli smo u njegova kola i otišli kući. I sada sam tu, njegova deca me zovu tata, a ja ništa ne mogu da kažem, jer, u stvari, sudeći po ogledalu, živ je moj prijatelj, a leš sam ja. Kakav život!

PAKAO

Sahranjivali smo jednog prijatelja, kad ozbiljnost ceremonije prekinu reski zvuk mobilnog. Posle kratkotrajne razmene neodbravajućih pogleda, shvatili smo da zvuk dopire od mrtvacu, čiji je kovčeg bio otvoren kako bi pokojnik primio poslednji pozdrav. Udovica, više nagonski nego hrabro, nagnu se ka mrtvacu i izvuče telefon iz jednog od džepova sakoa. „Recite” – bolno je kazala. Ne znamo šta je čula s druge strane, ali smo videli kako počinje da bleedi i više: „Fernando je juče umro, a vi ste jedna kučka što je razorila naš dom.” Rekavši to, prekinula je vezu i vratila telefon na pređašnje mesto.

Napuštajući groblje saznadoh od jednog člana familije da je sam Fernando želeo da bude sahranjen sa svojim mobilnim, što je predstavljalo ekscentričnost savršeno blisku njegovom karakteru, a što mi je vratilo jednu manje prijatnu i mračnu sliku nekoga ko je bez sumnje bio među najvažnijim uporištima mog života. Kao što običaj nalaže, uputio sam se u društvu najintimnijih ka udovičinoj kući, da bismo joj bili bar neka uteha. Ona nam je ponudila kafu, koju smo pijuckali pričajući o beznačajnim stvarima, kad zazvoni telefon. Posle nekoliko sekundi straha, svi prisutni kao da su bili postigli prećutni dogovor: niko ništa nije čuo, nikakav zvuk iz zagrobnog sveta nije dopro do ovog prijateljskog skupa. Posle deset ili dvanaest poziva telefon je zanemio, a udovica je ustala i spustila slušalicu pored aparata. „Nisam više u stanju da primam saučešća” – rekla je.

Te noći, u onaj gluvi sat kad se oni što bdiju već oproste od sna, ustao sam, prišao telefonu i pozvao broj Fernandovog mobilnog. Reagovali su već na prvo zvonjenje, ali ja sam prekinuo vezu pre nego što sam čuo bilo kakav glas. Samo sam hteo da potvrdim sebi da pakao postoji.

IZGUBLJENI PRELJUBNIK

Dok je svlačio svoju ljubavnicu, preljubnik je video da ona ima isti komplet donjeg veša kao njegova žena, što je u njemu ubilo svaku želju, tako da je seo na ivicu kreveta.

– Šta ti je? – upitala ga je.

– Ne znam, uhvatila me je vrtoglavica. Pričekaj koji trenutak da vidimo.

– To ti je zato što se hraniš samo sendvičima.

Na kraju su proveli popodne pričajući o ljudima iz kancelarije, što im je bio običaj kad želja nije funkcionisala, dok je ona istovremeno prišivala dugmad na bluzi koju je upravo bila kupila u radnji dole u zgradi.

U nekom trenutku on se nagnuo kroz prozor i ugledao je usku ulicu, s kolima parkiranim na trotoaru. Na terasi zgrade naspram njihove bio je raširen sušač za rublje s prostrtim pelenama.

Učini mu se čudno što nije znao gde se nalaze.

– Gde smo? – upitao je.

– Ni ja sad ne znam kad me pitaš da li se ulica zove Matilde Dies ili drugačije. Ovde blizu, malo naviše, na levoj strani, nalazi se ulica Lopes de Ojos.

– A čiji je stan?

– Sestre od Pilar Lopes, one iz računovodstva, ona je stjuardesa i često je odsutna.

Sve do sada ona je uvek uspevala da nađe nekoga ko im je pozajmljivao stan. Odbijala je da odlaze u iznajmljene apartmane ili u hotele, jer ju je to asociralo na neki oblik prostitucije. Zahvaljujući tome, on je upoznao neke gradske četvrti koje na drugi način nikad ne bi stigao da obiđe. Ipak mu se činilo čudnim da živi u gradu koji nikad nije u celini upoznao; bilo je to kao živeti unutar nekog tela u kojem je uvek ostajala neka zona za istraživanje.

Tako je jednog dana slučajno bio krenuo ka izlazu na putni pravac M-30, krivudajući nekom ulicom što ga je podsetila na njegovo

detinjstvo u Parke de las Avenidas. Ušao je u neku pekaru i kupio jedan medenjak, koji je odmah potom bacio, i to zbog lica prodavačice, jer je odmah znao da nikad više neće poželeti da to lice vidi. Sledećeg dana video je na televiziji da se desio neki zločin na ulazu tačno do onog gde je bio sa ljubavnicom, i prodavačicu kako izlazi iz pekare i priča da se prethodnog dana tu po okolini muvao neki muškarac čiji se opis, u glavnim crtama, podudarao s njegovim.

Drugi put, ima tome mnogo vremena, posmatrao je svog sina u kupatilu, i to u času kad je dete iznenada prestrašeno otkrilo svoje genitalije. Postoje, naime, zone našeg tela koje nikad ne uspemo sasvim da spoznamo, to nisu ni pankreas ni bubrezi, već im je geografija više površinska i možda se nalaze na domak ruke.

Dok mu je sve to prolazilo kroz glavu, ugledao je nešto što se presijavalo na patosu, ispod televizijskog stočića. Sagnu se da to dohvati i vide fotografiju kao za ličnu kartu na kojoj je bio neki tip od trideset pet godina, s visokim zaliscima. Gledao je u objektiv s apsurdnom istrajnošću, kao da mu aparat nešto duguje. Prožeo ga je neki poznat i veoma neprijatan osećaj, tako da je rekao stavljajući fotografiju u džep:

– Ne želim da više idemo u bilo čiji stan. Imam utisak da zalazimo u prostor nečije intime.

– A ja ti kažem da ne idem u hotele u koje zalaze prostitutke – odgovorila je ona, kidajući višak konca zubima, gestom koji bi ga uvek fascinirao kod njegove majke još dok je bio dete.

Svet je ponekad mogao da guši, toliko je bio skučen, a ponekad je stvarao konfuziju svojom širinom.

Te noći izvukao je fotografiju iz džepa sakoa i stavio je u fioku noćnog stočića, mešajući različite delove stvarnosti kao što se mešaju karte. Zatim je legao u krevet, krišom posmatrajući ženu dok je skidala sa sebe komplet donjeg veša, isti kao onaj koji je tog popodneva video na ljubavnici. Ne mogavši da se uzdrži, briznuo je u plač.

– Ne osećam se dobro – rekao je ženi koja ga je začuđeno pogledala.

– To je zato što ne jedeš ništa osim sendviča – rekla je ona.

GREŠNIK

Komercijalni agent stigao je u Madrid u deset ujutro, smestio se u hotel sa tri zvezdice, otvorio novine na strani gde se oglašavaju razne vrste kontakata i nazvao ženu čiji je oglas glasio: „Žena u zreloom dobu, diskretna i kulturna za gospodu u prolazu kojima je potrebno društvo.” Dok se dogovarao o ceni i uslugama, preko telefona je čuo zvuk kao da neko spušta šoljicu kafe na tanjirić, zatim nešto kao glasove sa televizora, ili možda radija, poluutišane. Takođe je čuo, ali u velikoj daljini, i neki zvuk nalik istovaru kamiona. Izgledalo je kao da je kuća koju je zvao počinjala sa svojim dnevnim aktivnostima i taj ritam svakodnevice toliko ga je uzbudio da je zatražio od Marisol (tako se žena zvala) da odmah dođe u hotel.

– Kakav donji veš ti se dopada? – upitala ga je pre nego što će spustiti slušalicu.

– Malo iznošen – odgovorio je. – Da ne bude nov.

Očekujući dolazak Marisol, obavio je nekoliko poslovnih razgovora, ugovorio četiri sastanka, a zatim ispraznio svoju putnu torbu. Dok je vešao košulje da se ne bi izgužvale, oseti kao da se praznina ormana nalazi u njemu. Već su bili prešli na njega ti ormanski prostori, uglavnom s loše obloženom unutrašnjošću, u koje se naginjao na svojim putovanjima, kao da se nadnosi nad kakvu provaliju, a da nikad ne možeš znati da li ćeš se jednog dana u nju strovaliti. Tad ga spopade neodoljiva potreba da plače, kao kad mali dečak gleda film o siročadi. Ubijalo ga je sažaljenje nad samim sobom, a to je bilo nešto što jedan prodavac nije mogao sebi da dozvoli. Njegovo prepuštanje tom samosažaljenju počelo je kad su počele i slabosti koje nije znao kako da savlada. I sad još i to – umesto da potraži usluge neke mlade prostitutke, neopterećene životom i vesele, njemu je palo na pamet da pozove telefonom ženu u godinama koja se zove, ili je sebi dala to ime, Marisol, što je i ime njegove majke.

Njegove kolege su gorele od želje za sadomazohizmom ili za egzotičnim ponašanjem, što je bilo teško pronaći u provinciji, dok je njegova jedina grešna potreba bila ljubav. Dopadalo mu se da se žene koje je plaćao pretvaraju kao da ga vole, kako vole normalne žene, i da budu pomalo načete godinama i vremenom provedenim pred televizorom. Kad je Marisol pristigla, uverio se da je bila u nešto zrelijem dobu nego što je to oglas nagoveštavao, ali je to bila žena potpuno okrenuta svom domaćinstvu, što mu se veoma svidelo. Obukla se da bi izgledala kao neka zanimljiva gospođa, ali je njen izgled ukazivao samo na ono što je i bila: udata žena.

– Dopada mi se što ličiš na udatu ženu – rekao joj je, propuštajući je da uđe.

Ona ga je pogledala pomalo začuđeno i zamolila ga da ostavi novac na vidljivom mestu pre nego što odu u krevet.

– Kad budem videla novac, onda ćeš mi objasniti šta da radimo.

Čovek je stavio na domak ruke nekoliko novčanica, a zatim joj rekao da bi voleo da malo gledaju televiziju držeći se za ruke.

– Zamišljaj – rekao joj je – da je sad nedelja popodne i da se u kući nalazimo samo ti i ja, bez dece, i da gledamo televiziju.

Ona je postala pomalo napeta.

– Nisi li ti pomalo perverznan? – upitala je.

On joj je objasnio da život provodi na putu, čas na jednom, a čas na drugom mestu, tako da ponekad zaželi da stvori privid doma gde je zajedno sa svojom ženom.

– Slušaj onda, to s gledanjem televizije traži od svoje žene. Od nas se traže normalne stvari, ono što traži jedan Grk, Francuz, bilo ko. Ludaci kao što si ti počinju gledanjem televizije, a završavaju scenom domaćeg nasilja. Na mene nije podigao ruku ni rođeni muž, tek da znaš.

Čovek nije uspeo da zadrži ženu, koja je izjurila iz sobe ne vrativši mu novac. Kad ga je prošla gorčina u ustima, telefonirao je svojoj ženi.

– Kako je u Madridu? – upitala je.

– Loše, kao i uvek – odgovorio je.

– Pa zabavi se, čoveče božji. Kad bih ja bila u Madridu, kunem ti se da ne bih ni jedan čas provodila u hotelu. Pogledaj se kako si dosadan!

Dok je ona govorila, do njega je dopro preko telefona zvuk usisivača, i po drugi put se uzbudio, ali zatim, videvši da se nalazi samo u hotelskoj sobi, sa uobičajenim slikama konja po zidovima, nije znao šta bi i ponovo je zaplakao. Plačem od ljubavi, pomisli, ali kome to da kažem, a da ne ispadnem perverznan.

PUTOVANJA U AFRIKU

Hulija je htela da u svom sećanju odvoji poseban kutak u koji bi smestila trenutke vezane za taj Božić, prvi posle njenog venčanja. Više nego nostalgijom za prošlošću, ti božićni dani bili su obojeni žudnjom za budućnošću čija je solidnost bila za nju van svake sumnje. Tridesetog decembra analize su potvrdile njenu trudnoću, ali je ona tu vest saopštila Enrikeu, svom mužu, tek u zoru prvog januara, delimično zato da bi sama uživala u tom događaju bar neko vreme, ali i zato da bi to bio njen originalni poklon za Novu godinu.

Posle praznika Kraljeva, normalan život se vratio u salon njihovog doma i Hulija je volela da uživa u svakodnevnoj rutini koju su jedino prekidala Enrikeova putovanja na afrički kontinent, gde se odvijao veliki deo njegovog posla agenta za prodaju električnih komponenti. Tokom poslednjeg putovanja uspeo je da sklopi važan ugovor sa ministarstvom industrije jedne zemlje, čije ime Hulija nije uspela da zapamti, jer je još od đaćkih dana Afrika za nju bila nesređeni skup zemalja koje su stalno menjale mesta na geografskoj mapi, imena i režime. Sećala se reči profesora geografije da je, zbog nestabilnosti kontinenta, veoma teško praviti njegove političke mape, jer odmah zastarevaju. To joj je služilo kao izgovor što se ni onda nije preterano bavila tim predmetom, tako da sada gotovo ništa nije znala, što je bilo za žaljenje, jer bi joj se sviđalo da bar imaginarno može da prati putovanja svog muža iz jednog u drugi grad, iz jedne u drugu zemlju, u onim dugim i tihim popodnevim koje je posvećivala planiranju budućnosti. U svakom slučaju, sklapanje trgovinskog ugovora značilo je da će Enrikeova putovanja u Afriku biti češća tokom narednih meseci. I premda je to bilo dobro sa stanovišta priliva novca, moglo je i da joj škodi, jer, otkad se u njoj nastanilo uzbuđenje da će roditi dete, njeni noćni strahovi išli su do granice užasa.

Bio je petak popodne a Enrike je otišao na put u ponedeljak. Ako sve bude u redu, trebalo je da se vrati te iste noći, što je značilo da

bi ona mogla mirno da spava prvi put u toj nedelji. Otišla je u kupatilo da bi osmotrila promene na crtama lica, pri čemu je uočila dve ljubičaste mrlje ispod očiju. Pomisli da su to sigurno podočnjaci, ta promena boje što pogađa unutrašnje kapke na šta se njena majka – takođe udata za jednog komercijalnog agenta – stalno žalila čitavog svog života. Ali njeno lice postalo je još i nekako izoštrenije, a na vratu joj se pojavio mali osip. To je, međutim, nije uznemiravalo, jer je pročitala da se tako nešto obično javlja u prvim mesecima trudnoće; ali, podočnjaci su, ipak, bili nešto što je ukazivalo na sličnost sa onom osobom na koju je najmanje želela da liči, i to upravo u onim trenucima koji su najzad davali konture njene budućnosti.

Enrike je stigao u pola dvanaest i kuća se odmah ispunila njegovim mirisom, glasom i smehom. Nikad se nije vraćao umoran s putovanja. Njegov ulazak u kuću uvek je stvarao u Hulijinom raspoloženju isti efekat koji su izazivala sredstva za umirenje koja je obično uzimala kada je ostajala sama, pre trudnoće. U Enrikeovom prisustvu, fantazmi su se povlačili ka periferiji straha, gubeći se u toj atmosferi kuće, kao što nestaje konjanik kad dospe na liniju horizonta.

Pošto je poljubio Huliju i pitao je za zdravlje, Enrike se, kao što je to uvek činio po povratku s puta, zatvorio u spavaću sobu iz koje nije izašao sve dok nije raspakovao kofere. Toga puta doneo je na poklon neke retke muzičke instrumente, dve maske i ručno obojen komad tkanine da od nje njegova žena napravi haljinu.

Već od nekog vremena zidovi kuće bili su pretrpani komadima afričke umetnosti i svakodnevnim predmetima koje je Enrike smatrao egzotičnim i dekorativnim; bilo je tu i slonovače, kože slona i lavljih zuba, kao i nekoliko slika veoma živih boja sa nerazumljivim scenama povezanim sa kulturom tog kontinenta. Hulija je osećala neku čudnu averziju prema svim tim predmetima, ali je nikad nije ispoljila iz straha da ne bi protivrečila Enrikeu, pošto se činilo da sve to za njega predstavlja sublimat njegove profesionalne karijere, dok se on sam priklanjao nekoj vrsti blagog kolekcionizma koji se ispoljavao u opsesiji da skuplja novčiće, salvete, kupone za ukrcavanje i podmetače za čaše iz hotela u kojima je proticala njegova trgovačka egzistencija.

– Nećemo više imati gde da stavljamo stvari – rekla je uz dvosmislen osmeh u kojem je mogla da se uoči i bolna komponenta.

– Kupićemo veći stan – odgovorio je Enrike dok je stavljao stolnjak i tanjire za večeru.

– Kada ćeš morati ponovo da ideš – upitala je ona neutralnim tonom, trudeći se da ne ispolji nemir što su joj stvarala ta putovanja.

– Ne znam – kazao je – možda u utorak. U ponedeljak ću otići u kancelariju da vidim kako stvari stoje i zavisno od toga ćemo odlučiti.

– Tako malo vremena provodiš kod kuće...

– Takav mi je posao, i sama znaš. Za nekoliko godina mogao bih da zaradim dovoljno novca i tada bih mogao da vodim sređeniji život. Ali, zasad ne mogu da stanem. U životu postoji neko vreme koje treba upravo ovako proživeti, mora biti da je to čisto biološko pitanje. Kasnije će doći odmor. Ti svakako ne brini, kad se dete rodi biću ovde i neću planirati nikakvo putovanje dve ili tri nedelje posle toga. Moraćemo da potražimo nekoga ko će ti pomoći oko bebe.

Hulija se saglasila nimalo oduševljena. Sve dotle odbijala je da uzmu kućnu pomoćnicu, uprkos Enrikeovim molbama, jer se plašila da bi dolazak u kuću strane osobe samo povećao razloge za nemir koji ju je obuzimao. Pomisli, međutim, da posle porođaja neće više imati opravdanog razloga da i dalje odbija pomoć. Možda tada prvi put zažali zbog smrti svoje majke i kad je toga postala svesna, oseti tugu. Majka je umrla pre dve godine, ali Hulija još nije uspela da stvarno oseti taj gubitak i razmisli o njemu, verujući da je loš odnos koji je imala sa njom oslobađa svake eventualne griže savesti. Sada je, ipak, postala svesna da bi prisustvo majke moglo da bude važno u životu nekoga ko se prvi put suočava sa tom ulogom.

U međuvremenu su se dani nizali i stigli do februara, koji je doneo miran period, delimično zato što je bilo mnogo sunca, a i zbog toga što je Enrike manje putovao, kasnije se smrkavalo, što je sve pozitivno uticalo na pojavljivanje Hulijinih strahova.

Mart je, međutim, pokazao svoju plahovitost. Kiša i vetar udarali su po prozorima njihovog stana sa neuobičajenom učestalošću, gurajući Huliju ka nekoj učmaloj melanholiji, koju je vukla sobom krećući se od kuhinje do kupatila i salona. Da bi se zanimala nečim, pomišljala je da vodi dnevnik trudnoće, koji bi poklonila svom detetu kad odraste. Ali jedva da je ispisala dve stranice kad je bila prisiljena

da napusti pisanje, jer je shvatila da bi ta sveska mogla da se pretvori u neželjenog svedoka ukoliko nešto zapne i porođaj se, iz bilo kog razloga, iskomplikuje.

U međuvremenu, u meri u kojoj su se tečnosti u njenom stomaku zgušnjavale, da bi zadobile samosvojne oblike tela, Hulijino srce je sve jače lupalo; njen nemir je dospelo do tačke kad je morala da ga nečim sputa, tako da je strahove porazmeštala na različita mesta u stanu. S približavanjem aprila ti dotle raspršeni fragmenti počeli su, međutim, da se uobličavaju u užas.

Prvo mesto sa kog je strah krenuo, ili, preciznije, odakle je počeo da izbija, bila su vrata stana, nedovoljno čvrsta, što se jasno videlo. S dolaskom proleća, Hulija je počela sve više da viri kroz rupicu na vratima da bi kontrolisala šta se dešava na stepenicama i motrila na kretanje lifta. Neki put se dešavalo da ugleda nekog siromaška kako prilazi njenom stanu, sav deformisan u vizuri oka na vratima, i ona bi tad prestajala da diše, napeto očekujući da on pozvoni, nakon čega bi nekoliko sekundi netremice gledala u njegovo neobrijano lice i u oči što su buljile u nju ne videći je, sve dok se on obeshrabren ne bi okrenuo i oprobao sreću na vratima nekog drugog stana. Ponekad bi pozvonili i prodavci nekakve robe ili mladi koji su obavljali razne ankete, ali njima bi Hulija, ukoliko su bili uporni, povišenim glasom rekla da im neće otvoriti i da odlaze.

Stvar je bila rešena, bar privremeno, postavljanjem skupih blindiranih vrata koja su ulaz u stan pretvorila u neku vrstu blindirane kase koju je bilo nemoguće silom otvoriti. Ali, gotovo odmah posle toga, Hulija je počela da strepi od prozora. Tačno je da je živela na petom spratu i da je, shodno tome, bilo nemoguće prići stanu penjući se po fasadi. Opsesija je, međutim, narasla do nepodnošljivih razmera za jedva dve nedelje, tako da je Enrike odlučio da stavi rešetke na sve prozore i da vrata koja su vodila iz salona na terasu zatvori metalnom ogradom.

Ni posle svega toga Hulijina anksioznost nije sasvim nestala, iako je bila znatno smanjena. Noći nisu donosile mirniji san, ali je sad ipak mirnije mogla da motri na okolinu, ili je bar tako izgledalo, sve dok joj nije palo na pamet da bi, u slučaju požara, bilo veoma teško iskobeljati se iz njenog stana. Plašila se da će se ta njena zabrinutost još više pojačati kad se dete rodi, tako da je počela da

razmatra kako bi se njih dvoje spasavali pred vatrom, ali o svemu tome ništa nije rekla Enrikeu, koji je već počeo da pokazuje znake premora od ženinih opsesija.

Jednog junskog dana Enrike joj je telefonirao iz neke centralnoafričke zemlje, zamolivši je da potraži neke njegove papire koji bi, prema onome kako joj je objasnio, trebalo da se nalaze na stolu male radne sobe pored one u kojoj su spavali. Bili su u središnjoj fioci i Hulija ih je pronašla bez problema. Pošto je mužu prenela podatke koje je tražio, vratila se u radnu sobu i počela da pretura po fiokama stola dok nije naišla na neki pregradak, koji joj se učini tajnim, i u njemu kolekciju fotografija. Počela je letimice da ih pregleda, bila su to neka električna postrojenja i fabrički centri, za nju sasvim beznačajni. Pomešane sa njima, bile su, međutim, tu i fotografije na kojima je ugledala golog Enrikea s dve crnkinje, bili su u nekoj sobi koja je ličila na hotelsku. Jedna od žena imala je na sebi samo provokativan komad donje odeće crvene boje, dok je druga nosila neku laku haljinu, za koju se činilo da je napravljena upravo tako da bez skidanja mogu lako da se zadovolje seksualne potrebe. Sve troje su zauzeli pozu kao u nekoj seksualnoj sceni, pri čemu su se na slici videli i neki predmeti, za koje je Hulija zaključila da podstiču mazohizam.

Složila je fotografije onako kako ih je našla, pokušavajući da zaboravi na njih, ali su je one progonile iz kupatila u kuhinju i odatle u spavaću sobu.

Opet se vratila u kupatilo i počela da četka kosu grčevitim pokretima. Kratko posle toga, uhvati sebe kako dahće i postade svesna da joj se nešto neobično dešava u predelu prepona. Tada oseti da je dete promenilo položaj u materici i spopade je laka nesvestica, koja je ipak nije sprečila da se domogne spavaće sobe i strovali na krevet. Nekoliko trenutaka se preznojavala, da bi se posle toga osetila malo bolje. Odmah potom spopala ju je nervoza, njeno voljno delovanje kao da je bilo u blokadi, dok su joj stomakom strujale kontrakcije, što je mogao biti nagoveštaj prevremenog porođaja. Bila je u sedmom mesecu trudnoće i setila se da je i ona sama bila sedmomesečno nedonošče, kako joj je majka poverila kad je postala punoletna. Vratila se u kupatilo i izvadila iz ormančića tubu sa sredstvom koje je popravljalo raspoloženje, a koje je imala običaj

da uzima pre nego što je zatrudnela. Progutala je dve kapsule i sela na ivicu kade, očekujući da počne dejstvo.

Ubrzo ju je zapljusnuo talas smirenja, i počela je da posmatra lavabo, koji je bio blago zaokrugljen i napet, kao i njen trbuh, i sa belinom krhkih oblika, kakva je bila i njena nervna ravnoteža. Naišlo je još nekoliko talasa spokoja, donoseći punoću nepojmljivog savršenstva. Svet joj je izgledao savršen, a pod njene kuće blistao je u sjaju bajcovanog drveta; zidovi salona bili su obloženi tapetama u boji koja je pozivala na opuštanje i odmor, a raspored soba bio je tačno prilagođen nekoj nepoznatoj inteligenciji koja je na taj način komunicirala s Hulijom. Kontraksije se više nisu ponovile, što znači da se ni porođaj neće ubrzati.

Prošetala je polako po kući, obraćajući pažnju na neka sićušna dešavanja oko sebe: trunčica prašine je nalegala na poklopac gramofona, drveni komad nameštaja u kom je držala escajg zaškripao je, muva je htela da prodre unutra kroz staklo... Atmosfera je bila takva da je izgledalo kao da postoji neko neprestano međusobno delovanje i povezanost, kao da se sve obavljalo u skladu sa nekim nevidljivim planom, gde za tegobu nije bilo mesta, niti je ona imala bilo kakav smisao. Tada otkri da i afrički predmeti, koji su bili dekor kuće, takođe imaju svoju unutrašnju aktivnost, ali malignu; učini joj se, međutim, da je bilo dovoljno samo shvatiti tu činjenicu pa da nestane dejstvo tih snaga. Maske, krzna, slonovača, slike, sve to uspostavljalo je vezu sa njom, zahvaljujući načinu na koji je Hulija komunicirala sa njima.

Onda se vratila u radnu sobu svog muža i ponovo je posmatrala slike, ovog puta bez pređašnje bojažljivosti. Pomisli kako je do provale straha došlo zbog toga što je videla svog muža preobraćenog u neku drugu ličnost, jer je sve do tada on za nju bio dobar čovek, zaljubljen u nju, radan i delikatan. Slika je, međutim, otkrivala jednog razuzdanog tipa, zamagljenog pogleda i iskeženog osmeha. Da li je bilo moguće da te dve ličnosti zajedno žive u istoj koži?

Pomišljala je da napusti kuću, da se odvoji od njega i da sama odgaja svoje dete, ali je odmah shvatila da nema kud da ode. Roditelji su joj bili mrtvi, njen jedini brat živeo je u drugom gradu i dugo se nisu dopisivali. Osim toga, nije imala ni materijalnih

sredstava da bi i samu sebe izdržavala, a nije posedovala ni neka posebna znanja, što bi joj omogućilo da nađe kakav dobar posao.

Koračala je zamišljeno prema kupatilu, zatim je napunila kadu toplom vodom, stavivši u nju mirišljave soli i tečni sapun, koji je odmah stvorio obilnu penu. Kad je htela da uđe u kadu, zazvonio je telefon, ali je poziv bio pogrešan. Pitali su za nekakvog Fresneda. Hulija je hladno odgovorila da je ta osoba živela tu do pre dva meseca, ali da je sada u Njujorku. Kad se vratila u kupatilo, učini joj se čudnim ono što je uradila, ali to nije umanjilo talas intimnog zadovoljstva koji ju je preplavio zbog toga što je bila u stanju da sasvim prirodno improvizuje laž.

Te noći spavala je osam sati bez prekida i probudila se sa nekom vrstom depresije koja se ogledala u opuštenosti mišića, što se u prvi mah učinilo blagotvornim. U stvari, dok je pila svoju prvu jutarnju kafu, primetila je da je njena teskoba nestala. Uočila je da joj je vitalnost opala, ali s tog nivoa ona je mogla bolje da razmišlja o životu. Njena percepcija stvarnosti bila je, s druge strane, ista kao i prethodnog dana. Zbog toga joj, do daljnjeg, nisu bile potrebne pilule.

Tokom prepodneva telefonirala joj je jedna prijateljica s kojom je ranije razmenjivala poverljive priče. Hulija joj je objasnila da je muž vara, iako nije ulazila u detalje, niti je pominjala fotografije.

– Svi muškarci to rade – odgovorila joj je prijateljica. Bolje je da se navikneš da živiš s tim. Kad sam ja prvi put to otkrila, osetila sam gađenje, ali sada skoro da sam mu zahvalna, tako me bar ostavlja na miru.

Hulija je htela da joj objasni da nju najviše brine činjenica da je otkrila jedan lik svog muža, koji joj je dotle bio sasvim nepoznat.

– Kad se bude vratio kući – dodala je – posmatraču ga kao stranca, kao da je reč o nekome ko je zamenio Enrikea, i to je ono što me plaši.

Njena prijateljica je žurila ili nije razumela ono što je Hulija htela da joj objasni; sve u svemu, taj razgovor nije mnogo koristio Huliji.

Posle ručka zaspala je gledajući televiziju i sanjala je nešto o nekom kafeu u kom je radila kao kelnerica, a istovremeno je bila i gost. San joj se učini čudnim, ali ne i uznemirujućim. U stvari, ništa je više nije uznemiravalo, još od prethodnog dana. Odlučila je da se

ponaša kao da se ništa nije desilo kad joj se muž vrati, da se pravi kao da ne zna za tu drugu stranu njegovog života, koja ga je, na izvestan način, preobratala u tuđinca. Ta odluka ju je, međutim, navela na razmišljanje da bi i ona mogla da se preobrati u drugu i, dok je užinala s neuobičajenim apetitom, učini joj se da bi jedan takav projekat mogao da opravda njen dalji život. Tako bi ona i Enrike bili dva savršena stranca – maskirani ispod omotača svojih tela – i delili bi zajednički prostor za čije bi se osvajanje borili narednih godina u tišini. Tako se njen užas od života s jednim tuđincem, čije bi reakcije uvek bile neočekivane za nju, sad smanjio na najmanju moguću meru već samom činjenicom da će i ona biti drugačija i da od nje više ne može da se očekuje isto ponašanje kao ranije.

Iznenada shvati da to ona najavljuje početak metamorfoze. Uputi se u kupatilo i uze kapsulu kao juče. Kasnije, u spavaćoj sobi, potražila je fotografski aparat polaroid, koji joj je bio poklonio Enrike, svuče se i stade pred ogledalo, krenuvši da pravi fotografije svojih opscenih položaja, koje su prikazivale nešto između užasa i groteske, jer su se na slikama videli fotografski aparat i njen veliki truh.

Pošto je, s distance koju su joj obezbeđivale pilule za podizanje raspoloženja, osmotrila fotografije, otišla je u muževljevu radnu sobu i, zlurado se smešeći, stavila ih pored fotografija na kojima se Enrike pojavljuje sa dve crnkinje.

Godine su proticale posle toga, a da Enrike nije napravio ni najmanju aluziju na sve što se desilo. Živeli su kao dva stranca, ali tesno povezani atmosferom te kuće zaposednute predmetima donetim iz Afrike. Za Božić i Novu godinu obično su ručavali sa njegovim roditeljima, a tokom leta iznajmljivali su kuću na obali mora.

Što se deteta tiče, rodilo se bez problema, ali je bilo crno.

Tako je to.

ĆERKA KAO TI

Draga Ana,

Prošlo je već više meseci otkako sam dobio ćerku koja nosi tvoje ime. Ne znam da li se čovek navikne na decu, ali ja se još uvek nisam privikao na tu devojčicu: posmatram je i bojim se da će ona, ako na trenutak prestanem da je gledam, nestati. Kad sam van kuće, sve vreme mislim na nju i stalno telefoniram da bih se uverio da je dobro; zovem, u stvari, da bih bio siguran da ona postoji, jer, kao što sam ti rekao, još nisam uspeo da je smestim u svakodnevnu rutinu. Krajnje je čudna ta moja zebnja da se nikad neću privići na to da budem otac, a ta činjenica, umesto da me učini srećnim, izaziva u meni krajnju nelagodu. Mislim da sam se uvek klonio dubokih osećanja, jer, sa svojom prirodom sklonom lenčarenju, čitavog života sam se borio da se predam rutini, da živim u jednoličnosti, jer me život s iznenađenjima odbija. Zbog toga me hvata vrtoglavica kad pomislim na buduće godine, jer znam da će me svakog dana, čim ustanem iz kreveta, očekivati neko iznenađenje od devojčice koja se nalazi u susednoj sobi i zove se Ana, baš kao i ti. S druge strane, ja više ne mogu da zamislim život bez njenog prisustva, i to je ono najzanimljivije.

Juče sam se tokom noći probudio i otišao da je vidim. Seo sam pored njene kolenke i, dok sam je gledao, sećanja su počela da naviru, i pomislih na tebe. To me je navelo da proverim sebe zašto sam joj dao ime Ana. Do tog trenutka zadovoljavao sam se idejom da je dobila ime po mojoj ženi koja se takođe zove Ana, ali to nije tačno; zove se Ana po tebi, iako to do juče ni sam nisam znao.

Kako je sve čudno. Sećam se da se nisam opirao kad mi je žena, još dok je bila trudna, sugerisala to ime, iako nikad nisam prihvatao da deca nose imena svojih roditelja: čini mi se da ih to preterano određuje, čak im i otežava da dođu do svog identiteta, drugačijeg od našeg. I kao što rekoh, ne samo da se nisam usprotivio, već sam tu ideju prihvatio sa izvesnim zadovoljstvom. Sada znam i zašto: to za

mene nije bilo ime moje žene, već tvoje ime. I tako, posle svih godina, ona sudbinska nit koja uslovljava naše živote i koja je ostala da visi u praznom prostoru, sad zatvara krug sa tom devojčicom, koja nosi tvoje ime i bez sumnje će naslediti i još neke druge stvari od tebe – imajući u vidu sve ono što si ti bila za mene i što je, pretpostavljam, za nas oboje bila naša mladalačka priča, na koju sam ja bio zaboravio, a koja se sad, u zrelih godinama, pojavljuje kao neko reprint izdanje sa svojim još snažnije utisnutim otiskom, jer je bio veliki pritisak onog što smo u sebi potiskivali.

Kažu da deca bolje čuju bezglasnu tišinu nego kad im se govori, i to je istina. Ja sam ovih dana mnogo razmišljao o svom detinjstvu i sećam se kako sam znao da dobro čitam ono što su moji roditelji hteli da sakriju od mene ispod svojih reči. Sve što se ne kaže zadobija izuzetnu moć, jer razrasta bez ograničenja koje nameće izražavanje i smešta se sa začuđujućom snagom u zasenčenoj zoni našeg identiteta, odakle deluje utirući put našoj sudbini. Pitam se, kako će u godinama koje dolaze delovati tvoje ime na sudbinu moje kćeri, jer ukoliko je pokriće veće, utoliko je veći i zločin koji tim pokrićem pokušavamo da prikrijemo. U ovom slučaju alibi je savršen: moja ćerka Ana zove se Ana po svojoj majci, ali ti i ja znamo da se ispod tog neoborivog dokaza, koji govori da sam nedužan, kriju činjenice za koje uistinu ne znam da li su strašne ili divne.

Nemoj da te ovo navede na zaključak da ja ne volim svoju ženu: volim je, i to mnogo, ali to se ne može porediti s ljubavlju koju sam osećao prema tebi kad smo imali šesnaest ili sedamnaest godina. Mislim da u svim ljubavima koje dolaze posle te prve, čovek ne traži ništa drugo do ponovni susret sa svojim mladalačkim iskustvom. Na kraju krajeva, ti si bila ona što je prekinula rutinu mog svakodnevnog življenja, isto kao što sad čini ova devojčica koju ne mogu da prestanem da gledam, kao da se naginjem nad neki bunar tražeći u njegovim dubinama odgovor na sva pitanja na koja svih proteklih godina nisam uspeo da odgovorim. Posmatram svoju devojčicu s istim onim intenzitetom s kojim sam tebe posmatrao i razmišljam o njoj sa sličnim očajanjem. Ne znam da li je ta moja ljubav nešto dobro, možda nije, ali kako da je mimoidećem.

Možda je to ludilo, Ana, ali od jučerašnje noći, umesto da na licu svoje kćeri tražim crte moje žene, ili moje, ja tražim sličnosti s tobom. Da li je to dobro ili loše, ne znam, ali ja ih pronalazim. Mislim da ima isti gest iznenađenja na liniji između obrva i na isti način diže gornju usnu kao da nešto pita, otkrivajući desni. Već se plašim, umesto da se radujem, kad pomislim kakav bi mogao biti naš odnos kad ona bude u godinama koje smo ti i ja imali nekad.

Reći ću ti ovo i na drugi način: mislim da sam, pre nego ćerku, dobio svoju devojku. I mada me ta ideja uznemirava, s druge strane pomislim da se to dešava svim očevima, koji umesto kćeri dobijaju svoje devojke; često, međutim, oni toga nisu svesni i ne opterećuju se osećajem krivice koju ovo zadovoljstvo stvara. A ti? Da li imaš sinove? Da li neki od njih liči na mene? Piši mi, ako možeš, i pomoz da izađem iz ove zbrke.